Ч. 154 (14.985). Львів, неділя 17 липня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіов. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Сензаційна сесія найвищої ради Совітської Росії.

ПЕТРОВСЬКИЙ, ПОСТИШЕВ І ЖІНКА ЛІТВИНОВА ПОЯВИЛИСЬ НА САЛІ НАРАД, КОСІОР, ЧУБАР ТА БУДЬОННИЙ — НІ.

У пятницю почалась перша сесія найвищої ради РФССР. Сесію відчинив найстарший віком депутований Борисов, що відчитав промову зі славословіям у честь СССР, його демократичного устрою та Сталіна. Присутні зареагували бурею оплесків. Предсідником вибрали Жданова.

По правій стороні президіяльного стола засіли члени політбюра: Сталін, Молотов, Каганович, Ворошилов, Калінін Андреєв, Мікоян, Єжов, Жданов, Літвінов і Петровський. По лівій засіли члени уряду московської республики під проводом Булганіна та прокуратор Вишинський. **На салі нема двох членів політбюра: Косіора й Чубара; це потверджує поголоски, що вони зникли з політичного життя.**

Присутність Петровського, що його недавно усунено зі становища голови центрального викон. комітету УССР і не вибрано на депутованого, викликала здивування між закордонними кореспондентами; невідомо, в якому характері находиться він між членами політбюра. Постишев також був на початку сесії найвищої ради, але опісля зараз зник. Неприявність маршала Будьонного також звернула увагу. Зате в льожі спеціяльних гостей був Отто Шмідт, а у льожі для дипльоматів жінка Літвінова з дочкою.

Протикомуністична Ліґа Східніх Держав.

У німецькому щоденнику „Тіркіше Пост", який виходить у Царгороді, появилась телеграма з Токіо, з якої виходить, що там має небавом повстати „мусулмансько-японська протикомуністична ліґа". В її організуванні беруть участь представники арабських держав, Індії, Туреччини, малоазійських держав, Китаю, Монголії та народів середущої Азії.

Анатолійська аґенція урядово повідомляє, що Туреччина не приступила до тої ліґи.

Пощо Ферстер їздив до Льондону?

Провідник гітлерівців з Данціґу, Ферстер, їздив до Льондону, відкіля вернувся до Берліну. З тої нагоди польська преса висловила підозріння, що Ферстер вів якісь інтриґи проти Польщі. Тимчасом Ферстер заявив представникові Райтера, що його гостина мала чисто приватний характер і що він не бував у Льондоні в політичних цілях. Вістка, що предметом розмов було питання Данціґу, неправдива.

—o—

Анґльо-німецькі розмови.

Як подає британська преса, британський амбасадор Гендерсон відбув розмову з німецьким віцеміністром закорд. справ Вайсекером. Цей останній запевнив, що ревеляції одного англійського часопису на тему викладу ґен. Райхенава про користи з еспансько-німецького порозуміння на випадок конфлікту з Анґлією є вигадкою. Райхенав такого викладу не виголошував і навіть не був у Еспанії.

Крім того Вайсекер висловив невдоволення, що еспанська домашня війна протягається так довго — це продовжує стан непевности в Европі та утруднює анґльо-німецьку співпрацю.

Німецький уряд не вдоволиться чеським проєктом розвязки судетського питання.

Український день у сенаті.

Варшава, 15. липня 1938.

Польський сенат пережив сьогодні справді історичний момент. Ще ранком розійшлася в кулюарах парляменту вістка, що від українців в обороні Православної Церкви і покривдженого народу буде промовляти **о. сен. Лободич.** Заповідь промови українського католицького священника в обороні православної частини свого народу перед кривдою з латинської сторони стягнула до пресової льожі найповажніших парляментарних журналістів. На лавах уряду явився знову премієр Складковський, віцем. Квяцький, віцем. Шембек (у заступстві перебуваючого у Ризі мін. Бека), мін. Свентославський, дир. Потоцький з департаменту віроісповідань і багато інших членів уряду.

Після реферату сен. Радзівілла в справі ратифікації відомого вже договору між польським урядом та Ватиканом дотично поунійних церков та їхніх маєтків віцемарш. Маковський передав голос сенаторові **О. Луцькому.**

Українськи сенатор, якого несподівана поява на трибуні викликала деяке здивування, виголосив знамениту змістом і формою промову, яка і наведеними у ній даними і способом виголошення зробила в цілій палаті глибоке враження. (Промову ту помістили ми в цілости вже вчора. — Ред.)

Після промови розлались оплески. Премієр Складковський має змучене лице і без слова відходить із сенатської салі. Голос забрав **сенатор Маслов** — українець з Волині. Промова сен. Маслова, що зсолідаризувався з заявами свого попередника, не викликує стільки гомону і має дещо навіть за лагідні, як на таку важливу тему, сформулування, але й він підкреслив однозгідність та консолідацію цілого українського національного масиву в обороні своїх підставових прав.

ЦИНІЧНА ВІДПОВІДЬ ПОЛЬСЬКИХ СЕНАТОРІВ.

На салі запанувала тиха констернація. Правда, підчас „лагідної“ промови сен. Маслова польські сенатори мали час прийти до себе і хоча більшість з них (як признавались опісля) не мала найменшої уяви (або тільки так удавала) про волинсько-холмські події, всеж таки до голосу вписався сен. Петражицький, що старався, хоча плитко й поверхово, затерти враження о бох попередніх промов.

На його гадку, „жалі“ українців — необосновані. Православна Церква є більш воююча, як католицький Костел. П. сенатор пригадав навіть (як „аргумент“) відомий конфлікт в Югославії! Для нього образ терпінь у промові сен Луцького — це тільки „оповідання зі сльозами“. Йому „невідомі цитовані факти“, але „він певний, що це все неправда і що уряд провірить дані“. (Аби швидше!). „Палення церков“ — це зрозуміло, „злодня“, але й, сенатор не вірить фактам!

Одначе не на цьому скінчив п. сенатор Петражицький. Він починає пробувати підозрілих полемічних метод. Його „обурюють“ деякі вислови українських сенаторів і він їх починає „хапати“ — досить нефортунно — за слова. Сенатор Луцький зі свого місця голосно реплікує і навіть попереджує закиди промовця. На поміч тому останньому приходить референт ґраф Радзівіл. Пан ґраф має дуже опанований великопанський голос і боронить самої „букви закону“. Його „не обходять випади українців не на тему“. Він, нащадок православних князів, кальвінів і лютеран, не може зрозуміти, чого властиво хочуть православні від суто-католицьких справ!

І він просить приняти проект закону і сенат виконує його просьбу. Міністр Свентославский посміхається, журналісти в льожі теж. Вони, обсерватори парляментаризму „згори“ добре зорієнтовані в дійсній ситуації — мають ще одну нагоду конфронтації „дійсности“ з „дійсною дійсністю“. А зрештою для декого з них це все байдуже, і так треба писати буде інакше...

ВІДГУКИ.

Обективно треба признати, що справа „ревіндикації“ починає силою факту цікавити врешті й самих поляків. Заговорили про неї в польських демократичних кругах, говорять про неї в кулюарах парляменту. Ще сьогодні таки до сен. Луцького зголошувалося багато польських сенаторів по інформації.

Буде поважним прогріхом з нашої сторони, якщо не подбаємо за якнайшвидше видання останніх промов та інтерпеляцій наших послів друком по польськи. Цю справу треба полагодити в найближчих днях. КТВ.

——о——

Вовк та ягня.

Байка, яка стала дійсністю.

Всі ми вивчали за дитячих наших років байку Глібова „Вовк та Ягня“. Жаль було тоді цього дурного, беззахисного звірятка, що не пробувало навіть утікати перед загрозою неминучої жахливої смерти від кровожерного хижака.

Щось подібне до цього діяльогу уявляє собі дехто у відношенні Москви до українського народу на заокупованій Україні.

Справді — кажуть вони — всілякі найжорстокіші експерименти провадять там окупанти, а обект цих експериментів, цієї вівісекції, український нарід, якнеяк, а понад тридцятьмільйонова маса, компактна, без жадних меншин уявляє собою ніби справжню отару баранів, які по черзі, без жадного опору підставляють голови ненажерливому молохові.

Колись то шляхетний, бідний лицар сумного образу помилився, вважаючи овечу отару за рівних собі лицарів.

Отже чи не трапляється і тепер з нами така оптична помилка, але так би мовити відворотна, чи не вважаємо ми за отару баранів нарід, який в ніякому разі не заслуговує на цю зневажливу для нього та і для нас самих назву.

Справді, чи тож цілком по баранячому поставився він до окупантів, зараз по завоюванні його, чи не заподіяли великої шкоди червоним росіянам усі ці повстанчі отамани на чолі своїх загонів, Шуба і Левченко на Полтавщині, Мордалевич на Волині, Ангел, Лотошко й Панченко на Чернигівщині, Струк, Пирхавка та Волощенко на Київщині, всі ці напів легендарні Хмари, Палії, Лиха?!..

Так, але це були одиниці, а не нарід, а потім знищеної їх. Не можна і навіть не слід заперечувати, що це були одиниці, що нарід в цілому тоді, приспаний національно віками, ще не прокинувся цілком, ще не прийшов до памяти.

Та велике заперечення викликає думка, ніби то повстання на заокупованій Україні на початку двадцятих років припинились через те, що ніби всіх повстанців винищено. Чи не була це скоріше мудра зміна тактики, адже ясне ставало ,що збройними, незорганізованими ще повстаннями ворога-окупанта перемогти не можна, отже чи не спробувати поборотися з ними на економічному фронті?! І стихійно всю Совітську Україну покрили кооперативні товариства сільсько-господарські, машинові, споживчі, бурякові... обєднувались вони в повітові союзи, потім в ґуберніяльні, у всеукраїнські центри. І ті, що вчора тримали в руках обрізи, сьогодні з олівцем у руках підводили рахунки, розїздили, як інструктори по кооперативній периферії.

Окупанти спочатку поставились дуже прихильно до цього руху, адже „шлях до комунізму йде через кооперацію“.

І якби українські кооператори трималися тоді по ягнячому, цілком застосовуючись до бажань Москви симбіоз тривав би і тривав та річ у тому, що по новоповсталих кооперативних технікумах виховували українських кооператорів, що кооперативні цукроварні були українські цукроварні, що культурно освітні відділи кооперативних губсоюзів провадили українську культурну роботу, що комуністи українці, відряджувані до цієї кооперації, незабаром самі просякали її духом і ставали гарячими патріотами цих українських кооперативних союзів. Отже Москва змушена була, може і проти своєї охоти, боротися з українською кооперацією.

А українізація? Її теж розглядають, ніби це окупантський винахід, ніби його навмисне запровадили окупанти, щоб у такий спосіб виявити українські культурні сили і знищити їх... Зрозуміло, забувають при тому, що проект українізації повстав на зїзді комуністичної партії України, де за тих часів занадто мало було ще комуністів-росіян, що Москва тільки підтримала цю українізацію, розглядаючи її, як один із проявів Ленінської національної політики.

І якщо українці тихо і покірно українською мовою були славили Леніна, потім Сталіна, то спочатку всесвітній інтернаціоналізм, а потім улюблений братерський великий російський нарід, то чогож треба булоб іще для втілення большевицької національної політики, тобто для підпорядкування Москві її „молодшого брата“, підпорядкування не тільки тілом, але й душею?

Але в тім то і річ, що з величезним, може занадто самовпевненим, запалом віддалися всі, хто тільки міг, чи не найпочеснішому завданню остаточно збудити свій нарід, остаточно національно освідомити його.

І це робили вчителі по школах(а школи мали і в місті, і в селі одну програму, а навчання було загальне); це робили агрономи по дослідних полях і станціях, на селянських нивах, це робили кооператори; це робили нововисвячені молоді панотці автокефальної православної церкви... І часто багато з них звичним рухом торкалися свого лівого боку, ніби висить там ще шабля, і в багатьох з них спереду на кашкетах помітна була ще кругла невилиняла від сонця плямка де причеплялося колись військову блакитну зі золотом ознаку.

А українські письменники комуністи (далебі чимало з них дійсно були талановиті, вийшовши з саміських українських кадр!) чи своїми творами не розяснювали вони читачам, що між українським і російським народом нема нічого спільного?..

А ті культурні глибоко національні українські цінности, що їх творили тоді українські наукові сили, а створювання української фразеольогії, відмінної від російської?

Цеж усе творилося за важких часів окупації.

І від теорії до практики був тільки один крок.

І повстають тоді так широко, так глибоко розгалужені: Спілка Визволення України і Спілка Української Молоді. Во імя чого?

Може в них і чимало було провокації, але чи не є ці Спілки доказом того, що для людей часом не грають ролі ні забезпечене становище, ні можливість спокійного існування і дальшої улюбленої наукової праці, що вони це все промінюють на найнебезпечнішу політичну роботу.

Так, скаже дехто, але поведінка на суді цих діячів СВУ чи не носила вона цих прикмет народу баранів?

Та чи прийде до голови комунебудь з цих добровільних додаткових обвинувачів, що це був єдиний спосіб оповістити всьому світові, що діється там на Україні, оповістити про визвольну боротьбу яка не припиняється, оповістити про наміри, про надії, про пляни, бо якщо не булоб цієї поведінки, то невже їх допустилиб були до мікрофону, невже в Европі почулиб були їх голос?

Але знову чогож досягли вони, ті одиниці?!

А досягли вони, ті одиниці того, що за ввесь час своєї роботи вони зукраїнізували український нарід, тобто національно усвідомили його, сконсолідували, зміцнили! І за якийсь рік окупанти могли вже переконатися в цьому. Говоримо за повстання на Совітській Україні у роках 1931-1932 про справжню колоніяльну війну яку провадила там тоді Москва.

Знову таки подавали події, ніби Москва як справжній хижий вовк прагне чомусь то винищити голодом українців, а ті, як справжні овечки, голодують і вмирають. Забували тільки додати до цього, що українці перші відмовились платити данину Москві, відмовлялися не тому, що не могли, а тому, що не хотіли (урожаї років 1931 і 1932 були далеко не гірші попередніх), і ось через це повстання, коли Москва змушена була вогнем і залізом здобувати собі продукти з України, через його приборкування повстав голод на українському селі. Та підчас цього повстання переконалися окупанти, що на Україні нема вже ріжниці між селом і містом, між комуністами і безпартійними, раз вони українського походження.

Здавалось після дантейських сцен заморення України року 1933 нікому вже, особливо тим, з ягнячою вдачею і у сні не сниться знову починати щось проти московської окупації.

А чи не вибухло на Совітській Україні року 1937 справжнє нове повстання, хоч і в цілком нових формах?!

Бо чим, як не повстанням можна назвати факт, коли 400 комуністів українців вимагало від Москви на всеукраїнському партійному з'їзді, щоб усі посади на Україні надавати тільки українцям з походження?!..

Або коли ми бачимо, що могутня українська національна стихія схоплює там усіх без вийнятку українців, дехто глибокодумно висловлюється тут, що цеж окупанти використовують в міру потреби певних українців, а потім і нищать їх.

Тобто все діється за певним пляном? Незрозуміло тільки, чому, якщо все діється за пляном, як ґрушки з дерева летять з України всякі Постишеви, Кудрявцеви, Ізраілі Леплевські та Станіслави Косіори, що мусіли запроваджувати цей плян? Чому треба компромітувати всю окупаційну політику заарештовуючи людей на найвищих посадах, щойно нагороджених, щойно прославляних по цілому СССР.

У тому то і річ, що чимало плянів твориться в Москві для запровадження нарешті нормального ладу на Совітській Україні та ці пляни догори ногами перекидає дійсність, бо проти кожного пляну виникає на Україні „зустрічний плян“, цілком непередбачений, цілком новий.

І це все по 19 роках окупації!

А здається, що вівці (соромно якось справді називати свій нарід баранами!) не належать до тварин, яких не можна приручити?!

Ні! Відносини там, на заокупованій Україні, нагадують скоріше іншу байку, байку про те, як вовки, гадаючи залізти у вівчарню, залізли у псарню.

Бож псячою звуть непохитну вірність, вірність своїй батьківщині, вірність боротьбі за її визволення, за поновлення її державности. Гл. З.

Нова опіка над селом.

Можна ствердити, що в останньому часі село знову звернуло на себе увагу. Ріжні політичні та господарські чинники ломлять собі голови над методами, якими можна булоб опанувати село взагалі, а наше зокрема. При нагоді всяких зїздів, нарад, тощо на перше місце вибивається гасло: „Лицем до села", „Фронтом до села"...

Ці гасла не є винаходом найновішої доби; знали його вже давніше, лише не трактували його так поважно, як тепер. Донедавна було це гасло „про свято" — в останньому часі бачимо велику зміну в тому напрямі.

Особливу увагу присвятив селу голова польської держави, президент І. Мосціцький у своїй промові дня 19. березня ц. р., а за ним премієр Складковський у своїй інспекції по краю, вкінці проурядова група ОЗН найбільше уваги присвячує, у своїй політиці, селу. Не згадуємо вже про те, що всі ліві польські партії мають себе теж за опікунів села. У політиці зацікавленій селом, наше село дуже болюче її відчуває, бо вона не для нашого села призначена.

Вже два роки тому генерал Складковський у своїй промові на нараді Президії Ради Міністрів у справі піднесення культури села говорив: „Тепер треба не голодних хлопських синів, що бють большевиків, але ситих хлопських синів, що битимуть біду на селі". Слова ці мають багатий зміст і не стратили актуальности досі. Справді нам треба мати по селах свідомих селянських синів, які зумілиб дорогою господарської освіти піднести своє господарство, свій життєвий рівень.

Для нас справа організування села, його суспільно-господарського та культурно-освітного життя не є нічим новим. Навпаки на цьому полі, на яке саме польське громадянство враз з урядом кладе такий натиск, маємо вже чималий досвід. Але не менший досвід маємо в... поборюванні труднощів, які робить нам бюрократія, яка повинна сприяти всякій роботі для піднесення села, байдуже, чи то село українське чи польське. Тимчасом все виглядає зовсім інакше;

Нікто нпр. не заперечить, що театральні вистави, мають велике культурно-освітне значіння для виховання селянської молоді. Одначе скільки нераз труднощів мусять побороти наші аматорські гуртки, заки дадуть виставу. Кожний повітовий референт при старостві не вдоволяється тим, що песа перейшла львівську цензуру, але на власну руку переводить нову цензуру, або зовсім забороняє виставу, часом не подаючи причини. Щоб не бути голословним наведемо одну таку заборону з Самбірщині в оригіналі:

Starostwo Samborskie Li Pol. 10/38. Sambor, dnia 7. czerwca 1938 r. Do Zarządu Tow. Czytelnia „Proświty" w Bykowie. Starostwo powiatowe w Samborze na zasadzie art. 11. rozp. o przedsięwzięciach rozrywkowych Dz. U. Rzp. P. Nr. 85/33 poz. 632, **odmawia zezwolenia na odegranie w dniu 25. IV. br. w sali Czytelni w Bykowie sztuki pt. „Lycari nocsi".**

Od tej decyzji wolno wnieść odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie przez Starostwo w ciągu dni 14-tu po dniu doręczenia decyzji. Za Starostę powiatowego Mgr. Zdanowicz.

Це саме староство покарало мин. року цілий ряд селян із Самбірщини за те, що брали участь в чисто господарському святі „Обжинок", улаштовуваних філією „Сільського Господаря" з Самбора. Кари ці йдуть від 5 зол. до 38.50 зол. на одного чоловіка — разом понад 200 зол.

Відомо вже, як виглядає у практиці розпорядок про віднову фасади домів і білення хат, плотів і господарських будинків по селах. Солтиси виконують наказ „згори" в той спосіб, що йдуть в село з шарварковими робітниками і... валять плоти, які могли стояти ще кілька літ і наказують ставити нові. Вислід такого бюрократичного підходу такий, що багато господарств залишається без огорожі, бо не мають на те потрібних засобів, щоб поставити нову огорожу. Думаємо, що премієр Славой-Складковський мав на думці піднести культурний вигляд села без його матеріяльної шкоди, тимчасом його розпорядок виконують силою навіть там, де селянам не то на пліт, але на сіль до картоплі не стає грошей. А такий стан у цілому нашому Підкарпатті і наших гірських околицях.

Чи не краще булоб спершу піднести свідомість населення, щоб воно мало зрозуміння культури взагалі. Чи не краще булоб в гірських околицях подбати про народні школи, де ще досі маємо коло 90 прц. анальфабетів. І не диво! Бо де ті наші люди мали навчитися грамоти, коли в селі нема школи. У самому ліському повіті є ще багато сіл, де нема ні школи, ні шкільного примусу. Нпр. села Гошів, Стражик, Криве, Гільське, Руське і ін. лежать недалеко міста, але школи не мають, і тим ніхто не журиться.

Те, що каже зробити розпорядок негайно і тільки зверха, в нічому не змінить щоденних дошкульних потреб села. Коли не можна селянам допомогти матеріяльно, то бодай можнаб їм дозволити допомагати собі самим культурним розвитком. Бо від рівня культури залежать усі інші потреби та способи, як їх заспокоїти.

А. Самбірський.

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 24

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета).

IX.

НАУКОВІ ПОГЛЯДИ І ПОЕЗІЯ.

З ідей, розсипаних Франком у його творах, можна скласти його фільософічний світогляд. Завершити свою фільософію у невеличкій скількости строф, це не така легка річ, як може здаватися, а всеж Франко здужав це зробити. Приглянувшися ближче до його фільософічних ідей, ми бачимо, що вони побудовані на новіших відкриттях у сфері вивчення структури матерії[1]). Франко каже: матерія є вічна, без початку й кінця, жива й сильна: атом не пропадає і є [illegible], ніж всі боги"; життя у всесвіті — це вічний круговорот, ніщо у всесвіті не гине, тільки переходить з одної форми в іншу; „все є одно": світовий етер, чи як індійці кажуть, нірвана, згущується напротязі міліонів років і творить енергію; енергія згущується напротязі того самого часу і дає спочатку мертву матерію, молекулу з атомів, потім органічну матерію, коли атоми сполучилися в молекули, ще пізніше органічну, живу матерію чи білковину, а вкінці і молекулу мізку, зокрема мізку людини; і знову ця жива матерія розкладається і переходить у мертву матерію, мертва розкладається і переходить в енергію, енергія переходить в етер і знову на протязі міліонів років з нірвани родиться нове життя і так у безконечність".

Не раз у безмісячні, ясні ночі блукали Франкові очі по темнім небі, засіянім безліччю зір. Міліони-міліони зір гляділи на нього своїм білим, жовтим, червонавим світлом і будили в його душі тихі, меланхолійні, глибокі думки. Коли земля, рівняючи її до сонця, зеренце гірчиці, а нпр. Арктур три тисячі разів більший за сонце, то якою-ж мікроскопійною пилинкою супроти них є людина? І уявити собі: „у безмірному морі" що виповняє небесний простір, безжурно кружляють велитні-сонця зі своїми трабантами та сателітами і женуть у безвість з незвичайною скорістю. А з ними молекули, що думають „маленькі бомблики людські", як каже Франко, які щось „міркують, мучаться, бажають вічности море вмістити в собі" і розприскуються в „безодні Нірвани", щоб знову засяти у новій формі.

Думка про взаємини людини до всесвіту та її роля у всесвіті добре мусіла мучити мозок Франка, коли він не закріпив її у золотих строфах поезії „Душа безсмертна! Жить віковічно їй! Жорстока думка...", але вже хворий склав до цієї поезії мельодію, яку й списав при мені та при пок. Августі Дермлю Філарет Колесса у книгарні Науково Товариства ім. Шевченка дня 20 грудня 1910 року.

Ще одно питання цікавило дуже Франка: Звідки взялося життя на землі? І на це питання дав він собі відповідь: „крихта теплоти і світла"... „душу будить, без тієї теплоти душі нема".

У справах релігії Франко був раціоналіст, але супроти віруючих був толерантний, стоячи на тому, що не треба „вірних щирі чуття дразнить"[2]).

X.

ВАЖКІ ОБСТАВИНИ.

Жити і творити доводилося Франкові серед дуже тяжких і несприятливих умовин соціяльних, економічних і особистих. Він творив серед громадянства консервативного, квієтистичного й вороже настроєного до поступових ідей; для різьблення душі свого народу йому треба було вживати не тільки рильця, але й грубого долота й молота; ту душу треба було не цизелювати, але згрубша обтісувати і він не жалував ніякої праці, хоча б найчорнішої, щоб структуру душі свого народу зробити кращою, яснішою. Він творив серед громадянства бідного; найкращі свої сили він витрачував на прожиток себе і родини за будьщо, багато працював він зовсім безкорисно; найкращі свої твори видавав сам[3]) і кошти накладу ледви поверталися йому, а коли видавав їх чужим накладом, то діставав за них невеличку плату[4]). Найбільший гонорар, що дістав він у своєму житті, був за статтю для лексикону Брокгавза та Ефрона „Южнорусская литература" у 1904 р.

[1]) Порівн. [illegible] „Загальну біологію" та [illegible] „Моністично-механічну теорію".

[2]) Зівяле листя, ст. 104.

[3]) „Зівяле листя", „Із днів журби", „Мойсей"; накладом дружини Ольги вийшли: „В поті чола", „З вершин і низин".

[4]) За „Поеми" — 92 кор.; „Семпер тіро" — 100 кор., за оповідання „На лоні природи" — 320 кор., за „Мірю" і інші — 325 кор.

Він творив, як сам казав, серед „сирітства духового“. Обставини особистого життя поета склалися так, що він не міг почувати себе щасливим. Ясні, веселі промені щастя дуже й дуже рідкими гістьми були у його вбогій хаті.

Зміст свого життя поет заповнив суспільною працею і серед тієї праці він забував власне горе, тяжку невлічиму недугу, і серед тієї праці лунав його спів далеко й широко, спів повен радости, енергії та сили. Але в останніх роках перед психічною катастрофою його пісня обсотувалася нераз чорною хмарою смутку, безнадійности; сонячний спів поета обривався і тоді його душа вчувала серед тиші відгомони далеких кроків смерти. З фільософічним спокоєм прийняв поет засуд природи; знав, що смерть неминучий вихід із його невлічної недуги, але все-ж як людина живуща, та й ще така, як наш поет діяльна, палка, повна плянів, задумів, мрій, він не бажав собі смерти й тривожився її приходом Він знав, що непрошений гість прийде неминуче і може незадовго застукає до його дверей, але боявся того стукоту, надслухував його і тривожився.

Багато сумних, тривожних хвилин із своїх важких переживань закріпив поет, як уже знаємо, у невмирущі строфи своєї книжечки „Із днів журби“. Страждання та душевні муки поета віддзеркалюються особливо з його поезіях з 1901 і 1902 років. В тих роках смерть дуже близько підійшла була до поета й нашептала йому до вуха багато невеселих, безнадійних думок, коли його поезії з тих часів так глибоко сумні, коли на нас подихає з них чорна розпука.

(Далі буде)

Степан Женецький

„Гарне село“.

„National denken, sozial handeln“.
(З промови Г. Ґерінґа).

Берлін, у липні 1938.

За почином міністра Ґерінґа ведеться в Німеччині приблизно від року цікава акція на селі. Під гаслом „Німецьке село мусить бути взірцево гарне“ здійснюється одна з реформаторських дій німецького націонал-соціялізму, що приковує до себе увагу своїх і чужих.

Значіння акції „гарне село“ можна зрозуміти й оцінити тільки на тлі доцьогочасних відносин у німецькому селі. Крім добре загосподарованих і назагал заможних селян-власників та побіч посідачів дідичівського двора, називаних у північній Німеччині юнкрами, в Німеччині істнує ще третя катеґорія мешканців села, т. зв. сільсько-господарські робітники. Доля останніх була — як на німецькі обставини — незавидна. Це наймити і фільварочні робітники, відносини яких до двора побудовані були на правах та обов'язках майже з февдальних часів. Часто траплялося, що в того самого дідича-юнкра, у якого худоба приміщалася в ясних, мурованих, у зимі огріваних та електрикою освітлюваних стайнях, сільський робітник тулився з численною ріднею в деревляних, „вітром підшитих“ бараках, на прічах касарняного типу й серед хатніх обставин, що нагадували життя циганського волокити.

Одною з причин, що такі відносини февдального типу могли зберегтися в багатьох околицях північної і північно-східної Німеччини до сьогодні, було те, що більшість тих сільських робітників була славянського походження. „Полякен“ звали їх згірдно німецькі господарі й не дуже журилися тим, щоб піднести їх до культурного і господарського рівня, на якому стояв і стоїть німецький нарід, навіть тоді, коли ті „полякен“ крім діялекту німецької мови, ніякої іншої мови вже не знали. Нічого дивного, що так трактований і так легковажений сільський „поляке“ був елементом національно нестійким, соціяльно непевним, джерелом постійного невдоволення і податливим ґрунтом для усякої революційної пропаґанди з комуністичною включно.

Реформуючи національно-державне життя до самих основ, будівничі нової Німеччини не могли не спинитися на легковажених людьми й забутих долею сільсько-господарських робітниках. Іхній ідеал національної спільноти (Volksgemeinschaft) був би очевидно брехнею, якби вони й далі толерували істнуючий стан і мовчки до денного порядку переходили над фактом сильного соціяльного противенства, яке навіть після перемоги націонал-соціялістичної революції істнувало ще в німецькому селі між дідичівською палатою (Schloss -ом), бараками пільних робітників (Schnitterkaserne) і наймитською халабудою (Landarbeiterkate). Вони зрозуміли, що не вистане сільського робітника зодягнути в однострій штурмовика та що щира національна спільнота може бути побудована тільки на глибоких суспільно-господарських реформах. І від року націонал-соціялістична Німеччина такі реформи в користь сільсько-господарських робітників дійсно переводить, власне у рямках акції „гарне село“.

Одно з найважніших завдань акції „гарне село“ — це будування взірцевих мешкань для сільсько-господарських робітників. Деінде, в інших державах, таке масове будівництво переводилося або заходами спекуляційних будівельних спілок, що солено ще до третього покоління казали собі ці будівлі сплачувати, або (як це було у Відні) будовано робітничі доми заходами міської управи, коштом міських податників, до яких чейже й бідні належать. Інакше поставлена справа будови мешкальних домів для сільсько-господарських робітників у Німеччині. Акцією будови кермує сільська спільнота (Dorfgemeinschaft). Одначе під сільською спільнотою не треба розуміти адміністраційних або партійних провідників, тільки сільський актив, вибраний мешканцями села спеціяльно для ціли будівництва. Село — саме його заможніша частина — дає матеріял і добровільну працю, а обласна орґанізація (Gauarbeitsgemeinschaft), що відіграє ролю покровительки будівельної акції на селах, доставляє архитектів, городників та всяку іншу допомогу, на яку не кожну громаду власними силами стати. Це заможні й досі упривілеєні кола суспільности ділами доказують, що вони сплачують свій національно-суспільний довг супроти тих, які досі були громадянами нижчої катеґорії. Тому, що акція будови сільсько-господарських мешкань не обрахована на зиски, деякі будівляні підприємці, кликані обласною спільнотою до праці, не виказували з початку надмірної охоти помагати в будівляній акції „гарного села“. Тоді націонал-соціялістична партія зарядила, що лише ті будівляні підприємці дістануть державні замовлення, які добровільно возьмуть участь у розбудові сільсько-господарських домів. Це зараз помогло.

І так у 1938 р. в одній Мекленбурщині побудовано у рямцях акції „гарне село 1.700 будинків для сільських робітників. У таких самих розмірах і в такім самім темпі, при активній допомозі всієї суспільности, йде ця будівляна акція і в інших областях Німеччини. Доми будують з червоного каменя з трьома або чотирома кімнатами, кухнею, лазничкою і верандою. Уладжується їх модерно, тобто з електричним світлом, проводами теплої води і т. д. Всі ці доми положені в городах серед цвітників та овочевих дерев. Поміж поодинокими комплексами домів уладжені майдани з травників та площі ігор для дітвори. Поміж оселями сільсько-господарських робітників прокинено гарно бруковані дороги, відчищено часті і характеристичні для північної Німеччини стави, а де треба, окремі смуги довкола осель залісиено смеречиною та сосною.

Провідники акції „гарне село“ всюди підкреслюють, що їхня мета бачити здорових, веселих, культурних та у все потрібне забезпечених сільсько-господарських товаришів, серед яких не булоб тяги до міст і які булиб спроможні основувати численну та здорову сімю. Щоб якнайдальше віддалити журбу за щоденне істнування, всі оплати сільсько-господарського робітника в Німеччині обмежуються 5 марками в місяць, стяганими зі заробітної платні.

В одній зі своїх промов Ґерінґ напоминав своїх слухачів, щоб не забували, що вони не тільки німці, але також соціялісти. У внутрішньому німецькому житті, при практичному здійснюванні націонал-соціялістичної програми, головний акцент кладуть тепер на соціялізм діла. Це видно на прикладі з сільсько-господарськими робітниками, яких підтягається зі становища сільських пролетарів на положення рівновартних громадян національної спільноти.

Відношення сільсько-господарського робітника до власника більшої посілости нормується тепер заходами т. зв. фронту праці окремими розпорядками і тарифами. Та про це іншим разом.

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА.

ДЖІОКОНДА ГОЛОТІЧ.

В Італії, зокрема на півдні, істнує добрий звичай: театри голотіч. Єдина прикраса: зоряне небо, місяць, кипариси, пінії, пальми, інколи ще й староримські руїни.

В Римі, влітку, коли тут не паде ні краплини дощу, ці видовища голотіч мають свій чар. Ось наприклад: цього літа кілька вистав дає драматичний театр на Пінчіо. Сидить народ, кидає оком на баню Мікельанджеля на Петрі, що важкою головою виринає з вечірніх сутінків, то на Монте Маріо, що темно зарисовується на краю неба, де сонце зайшло. А в долині шумлять фонтани і мовчаливо бовдуріють пінії.

А приїхав „Карро ді Теспі“ — мандрівна опера — то просто на шляху біля Колісею, у сторону луку Константина, розташувався, прибрався у Палатин із пальмами, у Челіо, що роїться від старих мармурів і різьб, у святиню Рома і Венери і дає прекрасну з найліпшими співаками й орхестрою оперу „Аїду“.

Симфонічні концерти, кожний третій-четвертий вечір відбуваються у базиліці Масенція. Орхестра розсідається у середній — із трьох — могутній абсиді, а тисячі народу під зоряним небом, що похитує кипарисами на Палатині, звідкіля несеться гомін фонтан.

А оце недавно відкрили в Римі сезон королівської опери. Вистави йдуть голотіч у термах Каракаллія. Ще поки стану говорити про опери в термах, скажу хоч дещо про самі терми. Є їх у Римі кілька: найбільші простором Діоклеціяна, потім ідуть терми Каракаллія, а там Траяна. Це суща благодать для сучасних римлян ці старовинні терми. Найперше для архітектів зразки будови могутніх палат. А далі з термів Діоклеціяна, а саме з „тепідаріо“ ще в шіснацятому столітті зроблено церкву, що шириною хто зна чи не переходить і ринку у Львові. „Палестри“ пристосовано на музей. У термах Каракаллія „авля центральна“ знаменито надається на театр-оперу. Колись у цих термах від полудня, а за Діоклеціяна щойно від 2-ої год. п. п., кипіло життя: римляни уживали насолод купелі. Це життя термів чи не найкраще описав старий Сенека: шум, галас, удари масажистів по голому тілі, мугикання купальників у воді, писк. Лихо його брало, коли бачив тих, що вискубують непотрібне волосся на людині. Каже: поки не найде жертви, то він кричить, а найде жертву, то він уже мовчить, а за кожним вирваним непотрібним волоском пищить жертва. І подумати, що римляни, ті расові, то майже не мились: щоденно мили руки і ноги, а решту — інколи. Щойно зустрівшись із народами середземноморського Орієнту, римляни починають митись, будувати купальні. А щойно по Христі будують ті кольоси — терми.

Так ото в термах Каракаллія й розпочався оперовий сезон королівської опери в Римі. Сцена в мурах термів, глядачі на просторі термів, де у давнину теж були мури. Обабіч сцени, наче дві безформені високі вежі, грубезні, сильні, кремезні мури термів, що тягнуться ліворуч і праворуч. Напроти сцени амфітеатрально побудовані сидження: на двацять тисяч глядачів. Обабіч амфітеатру високі дві вежі, з яких визирають безліч очима — проєктори. На чотирьох кінцях амфітеатру чотири великі бари, де на павзі народ гасить римську спраґу.

Мистецький склад ансамблю.. Що тут говорити! Коли згадати імена: Беніяміно Джілі, Ебе Стініяні, Камілія, Бенвенуто Франчі, то вони самі за себе говорять. Орхестра до стошістьдесять професорів. На відкриття сезону пішла „Джіоконда“ Понкієллія. Усі двацять тисяч місць були зайняті. Був і Мусоліні.

„Джіоконда“ само імя, що увіковічнив його Леонардо да Вінчі, що налав йому незбагненого палу таємничости, — як опера, зовсім не одна з найкращих. Має пречудові фраґменти в аріях, повні вогню і пориву, зокрема, коли співають головні ролі Джілі і „Джіоконду“ Стініяні. Хори — всі, скільки їх є, незвичайно багаті гармонією і кольоритом. Правда, що й самі хори королівської опери небувало опрацьовані у своїй прецизности.

Дія цілої опери проходить у Венеції. На дворі пізній вечір, іще теплом дня тремтять зорі, а на сцені синє небо, на якому темніють византійським обрисом бані Марка і частина палати Дожів у Венеції. Тяжко здіймаються сходи Гіґантів. А на правдивому небі — на заході усіми колірами краси конає день, довго конає, наче ночі лякається. Кидаєте очима довкола: темно, простірно, тільки мовчазно паде на амфітеатр сяйво місяця, тільки кипариси наче навшпиньках стоять і теж заглядають на сцену — бо там, серед цієї природи,

„Дружина Княгині Ольги".

НОВА УКРАЇНСЬКА ПОЛІТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ.

Дня 12. липня ц. р. відбулась у Львові довірочна нарада, на якій покликано до життя нову політичну організацію, що прийняла назву „Дружина Княгині Ольги".

Приявні на нараді прийняли ідеольогічні тези нової організації, засади організаційного статуту та вибрали тимчасову Головну Раду в такому складі' Бережанська Івanна, Голіянова Ольга, Голубцева Калря, Капустієва Анна, Малицька Константина, Метельська Ліда, д-р Парфанович Софія, Рудницька Мілена, Савойкова Любов, Сухова Ольга, Тишинська Евстахія, Ціпановська Ольга, Шепарович Олена.

Програмова заява **Дружини Княгині Ольги** складається з вісьмох тез, які висловлюють „національно - політичне вірую" нової організації. Вони звучать ось-як:

1. Національно - політичний ідеал.

Найвищим своїм наказом уважаємо працю в тому напрямі, щоб Українська Нація заняла належне їй місце побіч усіх інших культурних націй світу.

2. Роля жіноцтва у здійсненні Національного Ідеалу.

Для самовизначення Нації необхідна кристалізація ідеольогічних і політичних прямувань не лише мужчин, але й жінок та участь жіноцтва в ролі співрішального і співвідповідального чинника в національному житті.

Тому змагаємо до моральної і фізичної тугости української жінки при помочі її політичного освідомлення, піднесення її культурно-освітнього й економічного рівня, боротьбою за зовнішні умовини її розвитку та опікою над її здоровлям.

3. Релігія і Церква.

Визнаємо велике значення релігії, як одного з найглибших виявів людського духа і велику ролю Церкви, як морального і державнотворчого чинника, що зберігає і розвиває етичні й культурні цінности народньої душі.

Приймаючи засади християнської віри і цивілізації в основу духового розвитку Нації та вважаючи ідеальним станом релігійну єдність Нації, обстоюємо вимоги релігійної толеранції та протиставляємось релігійним роздорам внутрі Нації.

Обстоюємо засади, що між духовенством і народом повинна бути якнайтісніша національна й духова єдність.

4. Родина.

Родину вважаємо основною біольогічною і суспільною клітиною народнього орґанізму, що від її фізичного й морального здоровля залежить тугість всієї Нації, зокрема нових поколінь і мораль суспільности.

Особливу ролю в родині признаємо жінці, як творцеві духового життя родини і першій виховниці Нації. Тому домагаємося, щоби становище жінки в родині відповідало висоті її завдання та вартости її праці.

5. Духова культура, виховання.

Хочемо будити, плекати і розвивати духові цінности Нації, а саме: історичну традицію, національну культуру, народню творчість, усе, що вяже українську сучасність з минулим Нації і дає підстави до вдержання її серед теперішнього лихоліття та могутнього розвитку у майбутньому.

Виховання нових поколінь мусить мати на оці великі історичні завдання Нації.

Найдбайливішою опікою треба охопити українську дітвору і молодь, запевнюючи кожній українській дитині вільний і всесторонній розвиток її духових та фізичних сил.

6. Засади суспільного ладу.

Суспільно-політичний лад спираємо на двох основних засадах: свободи й авторитету.

Обстоюємо засаду виборности й відповідальности проводу; активної і рішальної участи найширших кругів Нації в політичному житті; забезпечення всіх прав людини і громадянина, при обовязку кожного в міру сил і засобів помагати здійснювати основні завдання Нації. Рівночасно признаємо конечність сильного й авторитетного проводу та послуху йому.

7. Господарство.

Основою добробуту Нації вважаємо працю, яка є суспільним обовязком і правом кожної української людини.

Домагаємося збереження засад суспільної справедливости та забезпечення працюючим верствам народу належного користування продуктами праці.

В суспільно-господарських справах визнаємо засаду національного солідаризму всіх верств Нації та підпорядкування всіх особистих, групових і станових інтересів інтересам Нації.

Розбудова народнього господарства повинна змагати до господарської незалежности Нації.

8. Етика громадянського життя.

На українську Націю дивимось як на велику сімю-спільноту і тому керуємося найглибшою пошаною до української людини, її гідности та свободи. Будемо ширити засади взаїмної терпимости і льояльности внутрі громадянства та плекати почуття єдности й солідарности всіх членів Нації.

Від усіх українців вимагаємо характерности, витревалости в праці, відданости національній справі, непохитного зберігання національної чести..

Будемо поборювати всі вчинки, що суперечать достоїнству Нації.

•

Треба надіятися, що наскрізь національна ідеольогія нової організації, сильно підкреслена засада рівновартности жіноцтва в національному житті та особистий склад управи матимуть велику атракційну силу для жіноцтва, яке залишилося тепер без власної організації.

Адреса Дружини: Львів, вул. Сикстуська 48, тел. 26677

серед цих кремезних, оглоданих людьми і часом мурів справжня казка, що як фрагмент випинула з вічности і потоне в ній. Римською кампанією з шумом просісся швидкий поїзд. Потім — засопів важко другий вантажний. Ці мури, сопіння поїзду миттю переносять мене: Бучач, Зазамок. Його старий — га! не такий просторий та кремезний! — замок, на Нагірянці, вийшовши з тунелю, сопе поїзд. А те, що тут на сцені — це казка дитячих літ! Далека, що у вічности тоне!

Друга дія — на сцені море, на небі місяць. Розуміється, що сценічний місяць не витримує конкуренції того на правдивому небі. І тільки божеський голос Джілія в арії „Море і небо" каже глядачам забувати на сценічний місяць і не глузувати з нього. У третій дії — приходить балет. Коли кожний момент дії на сцені стає перед очима глядача, як чудова зява, то уявіть собі, що діється у вашій уяві, коли перед вами, яких понад двісті метрів, у мінливих кольорах прожекторів, що палають штучними вогнями, ритмічними рухами, вибухами пролітають русалки, квіти, ягоди, що мягко-тихо кладуться одна по одній годинами в нетрях часу — і інша! Така типа, що ви чуєте, як останній віддих віддав день — ген, далеко на заході. Так, таких балетів небагато в Европі, а що сказати про цей балет у таких багатих рамцях. Образи Франческа Альбанія не можуть заступити душі і краси балету у третій дії „Джіоконди" в термах Каракаллі!

Четверта дія — кохання, прірвання, смерть, срібливий місяць хилиться до небохилу, а кипариси попідпирали зорі.

Рим, 7. липня 1938.

В. П.

ЗА ОКЕАНОМ.

СВЯТО ГЕРОЇВ У ВІННІПЕҐУ.

Українське громадянство міста Вінніпеґу кожного року вшановувало урочисто память українських вояків, що полягли у боротьбі за кращу долю Батьківщини. Цього року, в перший день Зелених Свят це торжество відбулося з нечуваним досі в Канаді успіхом. Свято улаштувала Провінціональна Управа Братства Українців Католиків, масову участь у цьому Святі Героїв взяли всі українські католицькі парохії зі своїми братніми орґанізаціями, всі українські культурно-освітні товариства і Союз Гетьманців Державників.

У перший день Зелених Свят з усіх вулиць, що збігаються біля церкви св. Володимира й Ольги і біля церкви св. о. Николая вже від години 1.30 пополудні почали напливати маси старших громадян і молоді. Одні пішком, інші гарно удекорованими автами. На двох великих тягарових автах примістились українські пластуни, пластунки і б. вояки Української Галицької Армії разом з двома десятками прапорів, які є власністю парохій або орґанізацій.

Була чудова погода. Довга валка, зложена з понад 200 прибраних авт, під проводом впорядчика В. Комана, простягнулася далеко вулицями міста. Чотирьох пластунів на гарно прикрашених роверах отвирали величаву маніфестацію. Здовж вулицями з хідників та з вікон приглядалися маси цікавих. На рогах перехресних вулиць фотоґрафи здіймали та фільмували похід, що посувався українським північним Вінніпеґом на український цвинтар, віддалений 10 канадійських миль. У поході йшли автами: Братство Українців Католиків, парохія св. Володимира й Ольги, парохія св. о. Николая, св. Покрови і Пресв. Евхаристії, далі Інститут „Просвіта", читальня „Просвіта", Український Народній Дім, Рідна Школа ім. Марк. Шашкевича, читальня „Просвіти" ім. Шевченка і Союз Гетьманців Державників. На самому кінці 16 великих автобусів везли тих, що не мали змоги їхати автами. Такого масового здвигу і такої стихійної маніфестації українське громадянство Вінніпеґу ще не переживало.

На цвинтарі, на самому фронті висока зелена могила „Незнаному Українському Стрільцеві", що її висипали б. стрільці Української Галицької Армії в 1936. р. Могила з високим дубовим хрестом і з написом „Поляглим Героям за Волю України" прикрашена церковними хоругвами та численними прапорами орґанізацій. На могилі по обох боках хреста тримають український і британський прапори пластунка і стрілець в однострою. Авта поволі заїхали на свої місця. Чотири тисячі народу обступило могилу з трьох боків. В неправильний чотирокутник, який утворили хоругви-прапори, пластуни і пластунки, увійшло по два представники з вінками від парохій та орґанізацій. Почесну сторожу творили б. вояки Української Галицької Армії. Чотирьох священників з місцевих українських католицьких парохій, о. д-р В. Кушнір, о. ігумен Жидан ЧСВВ, о. С. Семчук і о. П. Божик, ставуло до панахиди. Після панахиди о. д-р Кушнір виголосив гарну, патріотичну проповідь. Лявою похилились прапори і вінки вкрили стрілецьку могилу. Після ще кількох коротких промов присутні на колінах відспівали пісню „Боже Великий Єдиний".

ЮВИЛЕЙ „ПРОСВІТИ" В КАНАДІ.

Згідно з рішенням Головного Виділу Матірного Т-ва „Просвіта" і представників 54-ох українських центральних установ у Львові з 22. квітня 1937. р., українське громадянство Канади вирішило відсвяткувати в 1938-ому році 70-літній ювилей Матери „Просвіти" під протекторатом Кир Василя, епископа українців-католиків у Канаді.

За почином Братства Українців Католиків та Освітньо-Економічного Гуртка у Вінніпеґу відбулося чотири конференції всіх культурно-освітніх орґанізацій у Вінніпеґу у справі ювилею. Конференції відбувалися під проводом о. д-ра В. Кушніра й адвоката Д. Якиміщака. Участь у конференціях взяли, через своїх представників: Братство Українців Католиків (секція Манітоби), Економічно-Освітній Гурток, Інститут Просвіти, читальня Просвіти, Народній Дім, школа ім. М. Шашкевича, читальня ім. Т. Шевченка на Елмвуд, читальня ім. Т. Шевченка на Ст. Боніфас, Інститут ім. Т. Шевченка на Бруклендс, Товариство Кобзар.

На останній конференції вибрали Діловий Ювилейний Комітет, до якого увійшли: о. д-р Василь Кушнір, голова, Т. Ферлей, 1-ший заступник голови, Д. Якиміщак 2-ий заступник голови, І. Байдак, діловий писар, А. Загарійчук, писар пропаґанди, Г. Мудрий, скарбник, А. Господин, скарбовий писар. До Провірної Комісії увійшли: М. Мелещця, С. Мотало, С. Сірий.

До почесного комітету вирішено попросити чільніших громадян з цілої Канади.

ФІЛЬМА „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ"

Дня 8-го червня ц. р. у студії В. Авраменка під проводом проф. А. Рудницького та під доглядом В. Авраменка закінчили накручувати музично-вокальну частину фільми „Запорожець за Дунаєм". Таким чином закінчено половину фільми. Дня 9-го червня почали фільмувати окремі сцени, а від 15-го червня події в Запорожській Січі. Дирекції Фільмової Компанії вдалося винайняти великий маєток католицького монастиря ОО. Бенедиктинів в Нютон під Ню-Йорком і там збудували „Запорожську Січ" та українське село.

У фільмі грають: **Марія Сокіл** — ролю Одарки, **Галя Орленко** — ролю Оксани, **Олекса Черкаський** — ролю Андрія **Михайло Швець**, — ролю Івана Карася, **Микола Карлаш** — ролю султана, **ген. Володимир Сікевич** — ролю Кальнишевського, **Дмитро Кресна** — виступить як кобзар. Танцюрист **Василь Яцина з Вінніпеґу** танцюватиме у фільмі сольо.

Праця йде повним темпом і фільма заповідається якнайкраще.

На турковицькому святі.

(Від власного кореспондента).

Турковичі, 15. липня.

Великий, на всю Холмщину славний празник Положення Ризи Пр. Богородиці заповідався цього року під сумними авспіціями, бо рівночасно руйновано всюди церкви і наші приятелі поширювали чутки, що й турковицька церква вже зникла з лиця землі. Але холмський нарід такий привязаний до своїх святощів, що, не зважаючи на погрози й заборони, плив з усіх сторін юрбами, так що остаточно свято відбулося при участи найменше 10.000 людей. Попередніми роками бувало прочан до 40.000, але при теперішніх відносинах і це число імпозантне.

Свято відбувалося у невеличкій церкві-каплиці, що її побудували власними коштами селяни на доволі широкій площі. У церкві міститься чудотворна ікона Богоматери, найбільш почитана у Холмщині. Перше православні мали в Турковичах величавий собор і манастир, з будинками на нічліги для прочан — все те перейшло тепер у польські руки.

Прочани почали збиратися у навечеря празника, — всі довколишні поля покрилися масою селянських возів. У церкві безнастанно, цілі два дні і також ніччю, відбувалися богослуження, молебні та проповіді і побожні холмщани одні по других тиснулися до церкви, щоб хоч на хвилину клякнути перед іконою. Вечором на стіні сусіднього будинку висвітлювали чарівним ліхтарем релігійні картини і священник пояснював їх зміст.

Але найбільше враження робили нічні молитви і співи селянських хорів, що відспівували старовинні пісні з богогласника. Особливо вражала усіх відома пісня про облогу Почаєва турками, що намагалися зруйнувати церкву, але Мати Божа до того не допустила.

Всі чекали, що на свято зявиться або сам митрополит Діонізій, або котрийсь з епископів, але не приїхав ніхто; говорили, що мав приїхати острізький епископ Симон, але влада заборонила. Не допустили також ніяких процесій з корогвами — просто завертали їх з дороги.

Холмщак.

Небезпека совітсько-японського конфлікту.

Манджурський уряд вислав до Москви гострий протест проти нападу совітського військового відділу, що обсадив одну манджурську місцевість.

В японських колах підкреслюють, що коли большевики не відкличуть свого відділу, це доведе до комплікацій, які годі передбачити. Японці поможуть Манджурії.

ЯПОНСЬКІ ПЕРЕМОГИ У ПРОВІНЦІЇ ШАНСІ.

Японці заняли місцевости Юанку, Юнчан і Тотсін у південній частині провінції Шансі. Опір китайських військ проломаний — вони відступають на південь і захід. Японська офензива звернена на Льоенту і Сіян.

КИТАЙСЬКА ПАРТИЗАНТКА.

Японські військові кола вважають, що китайські партизантські відділи не сповнили того чого від них сподівалися. Вони не спинили японського наступу. Щоб зорганізувати партизанів, мусіло японське командування ослабити армію на 100.000 вояків.

ЗНОВУ ГРІЗНА ПОВІНЬ В КИТАЮ.

Китайці зірвали греблю на одному з допливів Жовтої ріки. Вода перервала шлях Кайфен-Лянсен. Положення грізне, з огляду на довгі дощі.

Місцеве населення намагається направити греблю.

КИТАЙСЬКІ ВІЙСЬКА ВІДІБРАЛИ ЯПОНСЬКИМ ОСТРІВ.

Китайський комунікат подає, що 30 джонок висадило на одному острові коло Амой 500 китайських вояків, які прогнали японську залогу. Місцеву владу покарано смертю за те, що вона помагала японцям.

Про еміґрацію до Австралії.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ „ДІЛА“.

Деякі з наших молодих інтеліґентів, переважно з укінченими університетськими студіями, які в краю не можуть знайти праці, звернулися до мене з запитом у справі еміґрації до Австралії та з проханням, щоб виробити для них дозвіл на візд до Австралії й евентуально знайти для них працю, хочби фізичну. Не маючи змоги відповісти на ці запити кожному зокрема, подаю до загального відома декілька завваг щодо еміґрації до Австралії під теперішню пору.

Перед війною кожний міг приїхати до Австралії без ніякого окремого дозволу і навіть без пашпорту. Знаю це з власного досвіду, бо сам у цей спосіб приїхав перший раз до Австралії. Але в тих часах мало хто в Европі цікавився Австралією, бо вся еміґрація з Европи звернена була переважно до Злучених Держав та до Канади, а до Австралії приїздили тільки іміґранти з Великої Британії; через це населення цього краю майже в цілости британського походження (98%). Щойно по війні почали приїздити до Австралії в більшій скількости іміґранти з Італії, Греції, Югославії, Німеччини і т. д. Це і спонукало федеральний австралійський уряд видати в 1925—26. окремий іміґраційний закон, що ним іміґрацію з европейських країв обмежено до означеної квоти, щоб у цей спосіб дальше задержати типово-британський характер Австралії.

Щоб дістатися з Польщі до Австралії, треба на підставі цього закону внести через британський консулят у Варшаві подання до австралійського уряду в Канбера (Commonwealth of Australia, Departament of Interior in Canberra, Australia) на дозвіл візду т. зв. „Landing Permit“ і виказати, що дана особа має щонайменше суму 200 (двіста) австралійських фунтів, котру мусить привезти зі собою як квоту показову при візді до Австралії (4.000 польських золотих). Тепер австралійський уряд видає такі дозволи для рільників, ремісників, кваліфікованих робітників електротехніків, рисівників, будівничих, радіотехніків, механіків і т. д. без перешкод, бо таких фахівців тут ще бракує.

Для осіб, котрі мають свояків або приятелів в Австралії, показова квота при візді до Австралії тільки 50 австр. фунтів (коло 1.000 зол.) і для таких еміґрантів дозвіл на візд можуть легко вистарати в австрал. уряді їх свояки або приятелі, що тут замешкалі, оскільки зложать письменну ґарантію, що будуть щонайменше 5 (пять) літ опікуватися новоприбулим еміґрантом, і на цілий той час запевнять йому працю, або удержання. В противнім випадку зобовязані вони відіслати його на власний кошт до Европи, якщо іміґрант не міг би знайти для себе відповідної праці, до котрої надававсяб. З цього закону масово користають осілі тут уже давніше греки, італійці, югославяни й жиди і що року спроваджують до Австралії свояків та приятелів. Можна сміло сказати, що майже вся іміґрація з Европи відбувається в цей спосіб тепер до Австралії.

Щодо студій в австралійських університетах, то чужинці, котрі хотіли6 записатися в університет у Сидней чи Мельборн (два найбільші і найліпші університети в Австралії), або перенестися сюди з европейських університетів, мусять здавати вступний іспит; навіть особи з покінченими університетськими студіями і дипломами мусять наново відбувати тут цілі студії і здавати приписані іспити, бо в Австралії, крім британських університетів, европейські університети не признані. Тепер в Австралії дуже добрі вигляди для всяких вільних фахів, як всякого роду інжинірів, хеміків, аптикарів, архитектів, лікарів, ветеринарів і т. д., бо тут по скінченні фахових студій ніхто на посаду не чекає, але посада — розуміється, в приватних підприємствах — чекає на нього. Для фільософів, правників, лісничих і т. д. нема тут ніяких виглядів, хіба що вони приготовані після приїзду до Австралії взятися до всякої фізичної праці, хочби найтяжчої.

Сидней, 15. VI. 1938.

Степан Барчинський.

Адреса: Stephan Barizynsky in Sydney, 4. S. W. AUSTRALIA, G. P. O. Porta restante.

Незвичайні успіхи нашого співака на чужині.

Наш відомий тенор Клим Андрієнко мав нагоду виїхати на чужину, підготовитися до виступів у столицях і здобув незвичайні успіхи. Маємо перед собою вирізки з голосів чужинної преси, які подаємо дослівно в перекладі.

З берлінської преси. „Дер Таг“: „Перед нами проплив голос у всій своїй красі, у всіх переливах від піяна до повних соковитих тонів так, що справді можна було найти в ньому схожість із голосом славного тенора“.

„Дойче Альґемайне Цайтунг“: „Матеріял незвичайно гарний і співак свідомий його техніки та вміє по мистецьки ним володіти. Небагато тенорів уміє високе „б“ в арії „Аїди“ добути так без зусилля і так його тримати... Були хвилини осліпливого враження. Треба стежити уважно за дальшою дорогою співака“.

„Ное Цайт“: „Феноменальний голос з блискучими верхами, широкою розтяжністю чарівного звуку в усіх позиціях, дозволяє на порівняння з найбільшими співаками“.

„12 Ур Блятт“: „Виїнятково гарний, блискучий голосовий матеріял... Лірична мягкість і спромога розвивати свою міць, як це ми подивляли у славного італійського тенора... Можна його з повним правом зарахувати до першорядних відомих мистців високого „Ц“.

Дортмундський часопис „Роте Ерде“ попросту при похвалах Андрієнка згадує імя Каруза, таксамо як і другий часопис того міста „Національ-Цайтунг“.

Паризький часопис „Ля Ренесанс“ називає Андрієнка „тенором, який рідко родиться і володіє незвичайною технікою у широкій програмі... з чудовим голосом і незвичайною передачею, повною внутрішнього переживання“.

Довголітній акомпаніятор Каруза — Ренато Вірджіліо, каже, що „це один з найдосконаліших голосів, які він чув в останніх роках“.

Таких голосів маємо перед собою ще кільканацять. К. Андрієнко, що довгі роки пробував улаштуватися на краєвих сценах, нарешті знайшов можливости для свого таланту на широкому світі.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти“!

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Середа, 18 (6) липня 1888.

„ГУЦУЛЬСЬКА ПРОМИСЛОВА СПІЛКА В КОЛОМИЇ“.

На першому місці „Діло“ містить відозву до земляків, у якій управа „Гуцульської промислової спілки в Коломиї“ повідомляє, що окружний суд зареєстрував спілку та закликає громадян, щоб численно вступали в члени. Спілка поставила собі задання: розвитком промислу між гуцульським народом двигнути той нарід з економічного упадку і промисловою працею привести український нарід назад до добробуту.

28 УЧНІВ.

До українських паралельок в Перемишлі зголосилося 28 учнів. З них одного не приняли, бо не мав ще приписаного числа літ, а одного репробували.

ПРОЄКТ НОВОЇ ЗАЛІЗНИЦІ.

„Міністерство торговлі дозволило адвокатові д-рові Ем. Бикові і підприємцям І. Розенцвайґові та Кар. Лиссови зі Львова впродовж шести місяців переводити передвступні технічні роботи для льокальної залізниці Карла Людвика до Винник.

АНАРХІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР У ШІКАГО.

Шікаго, 18. липня. Викрили тут заговір, якого метою було висадити в повітря доми суддів, що свого часу засудили були анархістів. Був також плян висадити в повітря й інші публичні будинки. Трьох заговірників арештували, а в їх мешканні знайшли 11 динамітових бомб, револьвери і штилети.

8-МАНДАТОВІ ОКРУГИ.

Минулої пятниці сенат розглянув проєкт про виборчу ординацію для міст, що його зреферував сен. Голуховський. Референт підкреслив, що сенатська комісія на внесок сен. Голуховського приняла поправку до законопроєкту редукуючи число мандатів в округах з 8-ох до 4. Одначе сен Олевінський зголосив поправку, щоб сенат приняв законопроект згідно з текстом сойму. Його внесок підтримав віцемаршал Корсак і сенат приняв більшістю голосів поправку сен. Олевінського до згаданого законопроекту.

СПІЛЬНА ЗАЯВА ПРО АНҐЛЬО-ФРАНЦУСЬКУ СПІВПРАЦЮ.

„Дейлі Гералд“ довідується з французьких джерел, що напередодні візити британського короля в Парижі британський премієр обмінявся з французьким приватними листами, в яких обі уряди запевнили себе взаїмно про якнайближчу співпрацю та порушили загальні питання закордонної політики і справу Еспанії та Середземного Моря

АПЕЛЯЦІЙНА РОЗПРАВА Я. БАРАНОВСЬКОГО В ГАЗІ.

ГАГА, 7. липня 1930. В четвер 7. ц. м. відбулася перед апеляційним судом у Газі апеляційна розправа Ярослава Барановського у справі його візду до Голяндії на несвій пашпорт. По переведеній розправі апеляційний суд станув на становищі, що затримання Я. Барановського було незгідне з голяндськими законами. На цій основі апеляційний суд рішив негайно звільнити Барановського з вязниці. Тому то Ярослава Барановського негайно звільнено так, що він 9. ц. м. покинув Голяндію.

Друга з черги апеляційна розправа відбудеться 20. ц. м. Апеляційний суд у Гаві розглядатиме присуд поліційного судді в Роттердамі з 29. червня ц. р., що ним засуджено Я. Барановського на два місяці вязниці.

—o—

КАНАДА НЕ МАЄ ВЛАСНОЇ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ.

У щоденнику „Монтреальська Звізда“ появилася стаття, яка висловлює погляд, що Канада, не маючи наміру вмішуватись до воєн, не повинна мати окремої закордонної політики, яка повинна зводитись до оборонної готовости. На випадок війни Канада зробить те саме, що інші доміниї. Канада не повинна давати Англії рад що до закордонної політики, бо вона не має власних джерел інформації ні контакту з европейськими урядами.

—o—

По широкому світі.

3 американські дредновти причалили до британської пристані Портсмавт, де залишаться один тиждень.

Британський канцлер скарбу предложив парляментові прелімінар додаткового буджету у висоті 9,015.000 фунтів з того 8,500.000 на закупно воєнних припасів харчів.

Манджурський цісар обмінявся з Гітлером ґратуляційними телеграмами з нагоди вступлення у життя договору приязни між обома державами.

Літературна сторінка.

Сім питань перед дискусією про твір.

У польських літературних колах іде від довшого часу жива дискусія на літературні теми. Широко обговорюють завдання історії літератури та науки про літературу, йде полеміка про обсяг і завдання літературної критики, говорять про потребу „нової історії літератури", спертої на інших як досі засадах. При цьому виявився потреба, щоб докладно зясувати значіння поодиноких термінів, яких так часто уживають у ріжному сенсі, та ясно визначити сам предмет дослідів та його основних прикмет.

Найвизначнішими появами були тут більші праці проф. Р. Інґардена („Літературний мистецький твір" і „Про пізнання літературного твору") та проф. Манфреда Крідля („Вступ до дослідів над літературним твором"). Зокрема заслугують на увагу праці проф. Інґардена. Цікаві вони вже хочби тим, що тут занявся деякими основними питаннями з обсягу літературознавства не історик літератури, а професор фільософії. Та суть їх значіння в чому іншому: в самому підході до справи. А саме проф. Інґарден виходить зі становища, що всякі дискутанти на літературні теми не можуть порозумітися головно тому, що назагал у їх дискусіях панує великий хаос і вони перемішують дуже ріжнородні справи, а не зясовують навіть значіння термінів, що їх раз-у-раз уживається. Дещо вже меншим, але не маловажним лихом є брак фільософічної підготови дискутантів. Тому треба здати собі справу з поодиноких ділянок літературознавства в широкому значінні цього слова, виразно й недвозначно відповісти на питання, що має бути предметом досліду, та які саме є його суттєві прикмети. На думку проф. Інґардена, найважнішими дисциплінами, що входять в обсяг літературознавства, є: 1) загальна фільософічна теорія літературного твору, 2) наука про літературу, з відмінами чи галузями: а) теоретично-описовою, б) історичною, та нарешті 3) літературна критика. Нарис першої з тих дисциплін саме дав автор в обох названих працях.

Студії проф. Інґардена мають величезну вагу для розвитку поглядів на літературу не тільки тим, що проаналізовують, не тільки з огляду на величезну ерудицію автора, але головно для свого чисто предметового підходу питань, для строго льоґічного способу думання і прецизного формулювання думок. Для літературознавця вони дуже часто будуть розвязкою проблем, що довго його непокоїли, або потвердять чи оформлять неодну думку, що десь дрімала „на дні душі", остаточно не сформульована. Зате для читача фільософічно непідготовленого вони нераз принесуть деяке розчарування: він часто не знайде в них бажаної „простої та ясної" відповіді на свої сумніви — лише побачить нові перспективи, що вимагатимуть дальшого труду, дальшої праці думки.

В одній своїй статті „Справа форми та змісту в літературному творі" проф. І. зясував сім основних питань, на які треба наперед відповісти, заки можна буде приступити до вирішення затяжних спорів між „формалістами" та „змістовцями": у чім саме вартість літературного твору — у змісті („ідеї") чи в формі (мистецьких прикметах).

Наведемо ці питання у скороченні, без пояснень автора; ось вони:

I. Що таке форма, а що зміст літературного твору?

II. Чи вартість мистецького, зокрема літературного твору залежна від його форми, чи від його змісту, чи від одного і другого?

III. Якого роду вартости прислугують літературним творам і зокрема: чи лише одного роду, чи ріжних родів?

IV. Чи естетичні вартости творять цілком окремий тип, чи можна їх „звести" до вартостей іншого роду, нпр. до моральних, економічних і подібних вартостей?

V. Чи естетичні вартости є самостійні, себто чи можливе, щоб мистецький твір мав лише естетичну вартість і ніякої іншої?

VI. Чи естетичні вартости є незалежні, себто: чи виступаючи поруч з іншими прикметами, нпр. добра і правди, естетична вартість сама від того росте або маліє, чи загалом не змінюється?

VII. Чи існує єрархія між вартостями ріжних типів, себто чи можна порівнювати щодо „величини" вартости такі ріжні, як нпр. естетичні й етичні?

Після сформулування цих сімох питань автор не дає тут на них відповіді, — бо й не міг цього зробити на кільканацятьох сторінках своєї статті. Залишаючи поза розглядом шість дальших питань, займається фільософ тільки першим питанням, але і в цій справі, як сам каже: лише „пробує висказати кілька вступних заввағ". А саме дає коротенький огляд найважніших поглядів на проблему змісту (або „матерії") і форми взагалі, починаючи від Плятона, через Аристотеля, Канта, Гобса аж до новочасної загальної теорії предмету.

„Як бачимо — кінчить свою статтю проф. Інґарден — ціла справа „форми" і „змісту" літературного твору цілком не проста. Хто її вважає простою і думає, що можна її полагодити на кількох або кільканацятьох сторінках, той загалом іще не стрінувся з цією проблемою в цілому її багацтві та гостроті."

Відомо, що і в нас велися дискусії, навіть полеміки на цю тему. Більшість дискутантів не ломила собі навіть голови над питанням, що таке зміст, а що форма літературного твору, а попросту зробили з цього якусь ідеольоґічну полеміку.

І тут конче треба пригадати слова проф. Інґардена з його іншої праці: що хто високу вартість признає літературному творові з огляду на зміщені в ньому прикмети етичні, моральні, суспільні і т. д., цей видає оцінку слушну — лише з одним застереженням: це не є **літературна** оцінка, бо вона спирається на цілком **позалітературних** критеріях. А коли йде про оцінку твору з літературою себто естетичного погляду, то проф. Інґарден відповів, що коли літературний твір містить у собі високі цінности позаестетичного характеру, то це саме поменшує його потенціяльну естетичну вартість, бо ці позаестетичні („ідейні") цінности перешкаджають виявитися, оформитися естетичним вальорам твору, „заглушують" їх.

Петро Коструба.

Літературна хроніка.

ЩЕ РАЗ ПРО „ГАМЛЕТА".

Німеччина, від часів Шлеґеля, залишається країною, де все ще появляється якнайбільше студій про Шекспіра. Правда, багато з тих студій мають наскрізь університетський характер; у них професори переповідають уже відомі праці або утворюють власні гіпотези, яких щодо Шекспіра можна творити тузинами. Саме появилася нова студія Віллі Гайва, у Берліні, п. з. „Гамлете, я викликаю тебе-" У ній автор пояснює причину, чому Гамлет вагається з помстою; данський королевич мусів би вбити разом із Клявдієм теж свою маму, яка є оправжньою вбийницею свого чоловіка. Це останнє твердження незгідне із текстом Шекспірової драми, де виразно сказане, що Клявдій влив отруту до вуха своєму братові. Автор не використав дуже добрих нових англійських студій про „Гамлета".

УНАМУНО ПЕРЕД СМЕРТЮ.

У свіжо виданих споминах про великого еспанського письменника Унамуна маємо дещі на те, що громадянська війна вкоротила йому життя. Алеш Мартен пише між іншим таке: „Унамуно підбадьорував себе, говорив менше знайомим людям, що вірить у майбутнє своєї батьківщини, але рідко вмів заволодіти розпукою, яка на нього находила. „Що робити, що робити?" — повторяв він перечитуючи часописи. — Треба переконувати людей, що дух, думка і культура ще можуть перемогти над варварством, тому, що інакше все напевно пропало. Я бачу довкола себе тріюмф варварства і знаю, що його не можна зупинити. Раніше я думав, що самогубством можуть кінчати тільки одиниці, тепер боюся, що самогубством хоче покінчити Европа і ми заохочуємо її до цього." У хвилини найбільшого розпалу революції старий фільософ і поет брав у руки Шекспіра, щоб при лектурі забути про те, що діється. „Слово, слова, слова! — повторяв він. — Як довго я ще поринаю у світі мистецтва, я ще можу бути щасливим, але коли виходжу з нього скрізь бачу те саме." Його ніжне серце не витримало гуку бомб, скорострілів і зойку ранених.

Д. ДЖОЙС ДАЛІ ЕКСПЕРИМЕНТУЄ.

Англійський письменник Джеймс Джойс, автор славного „Улісса" помістив у чвертьрічнику „Верв" частину свого нового твору, над яким працює вже від довших років. Ця частина має заголовок „Твір у стадії розвитку", якби автор свідомо хотів зазначити методу, якою користується. Є це спроби дати водночас образ, як повстає задум письменника і як він розвивається у самому процесі, коли письменник з ідей, вражінь та творів уяви хоче відтворити якусь частину дійсности перемішану із своїми переживаннями. Твір Джойса йде далі по лінії експериментів „Улісса".

ПРОЦЕСИ ЗА ЗДОГАДНУ ОБРАЗУ.

У Льондоні закінчився процес, який англійські письменники витають як дуже приємну для них новину. А саме якийсь добродій Каннінг подав у суд видавців Колінсів за те, що вони видрукували повість, де одна з дієвих осіб називалася Каннінг і була зображена у поганому світлі. Обвинувач домагався, щоб видавці знищили видання тієї повісти. Він подавав у своїй скарзі мотив, що багато осіб уважало його за особу змальовану автором і це шкодило його професії. Очевидно, автор ніколи не знав такого Каннінга і вибрав собі прізвище по вподобі, а характер змалював з уяви. Суд відкинув домагання обвинувача прийнявши доказ обвинених, що це звичайний збіг обставин. Таких випадків скарги є в Англії багато і автори часто вибираючи якесь прізвище чи змальовуючи некриємні типи даної професії зазначають на вступі, що не мали на думці ніяких дійсних осіб і не хотіли їх ображати. Але і це не завсіди помагає. Після останнього випадку видавці сподіваються, що суди не будуть засуджувати видавців, коли на суді обвинувач справді не докаже, що автор мав намір змалювати погано таку-то дійсну особу.

РОДИНА Д'АНУНЦІЯ ВДОВОЛЕНА.

Розійшлися у пресі чутки, що родина Д'Анунція хоче оскаржити його довголітнього секретаря Тома Антонджіні, що видав книжку про італійського поета з ріжними подробицями з його приватного життя. Ці чутки неправдиві, бо жінка Д'Анунція та його син зовсім вдоволені обєктивною біографією поета, якої примхи чи хиби характеру не відбирають вартости іншим сторінкам його вдачі.

ШОВ ЖАРТУЄ.

Бернард Шов приготовляє нову песу „Женева" — про Лігу Націй. А що він заведужав то директори театру, які мали песу виставити, захвилювалися. Шов упокоїв одного з них упевняючи, що песа буде готова в липні, перед днем його уродин. Він пише свої песи тільки в непаристих роках, а що небавком кінчає 82 роки то мусів би знову чекати цілий рік, щоб закінчити почату песу. Та чи це жарт чи нахил до забобону — ніхто не знає, бо Шов жартуючи не усміхається.

Поштова скринька.

Мі-Ка. Ваше „В год. 8.15" не було ані оповіданням ані вражінням з подорожі. Ви написали це так недбайливо і не передумавши теми, що не можна було нім використати.

І. Ч. „Нічне життя Парижа" — зовсім непікаве, коли хтось описує його, не бачивши його. Воно змальоване у сотні творів і тисячі статтей. Багато цікавіша ця тема „Нічне життя Теребовлі", бо її не торкнулося ще перо ні великих ні малих письменників. Доречі — інтрига, яку Ви взяли за основу своєї новелі не нова, відома з ріжних сенсаційних фейлетонів.

Артим Хмара. Ідея добра, але в такій формі виводити її не можна. Передовсім багато представників наших установ уважалиб це за особисту образу — за свідомий пашквіль.

Фалина Томакрівна. Така сцена трапляється у кожній школі. Вона не є оригінальна, не цікава. Щоб зробити з неї оповідання — на це треба великого літературного талану.

О. Василенко. „Товариш" має деякі дуже добрі моменти і з них можнаб скласти оповідання. У Вас дещо вийшло занадто брутально. Сам опис схематичний, не такий, як треба у літературному творі.

Сторінка без політики.

Скарби цісаря Максиміліяна.

До пристані Нюпорт-Нюс у стейті Віргінія приплив італійський корабель „Фалько“, якого капітан подав до відома, що його водолазам удалося знайти місце катастрофи пароходу „Меріда“, що затопився біля берегів Віргінії в 1911-ому році. На тому пароході перевозили скарби мексиканського цісаря Максиміліяна. Водолази знайшли не тільки кадовб корабля, але й два якорі, якими пробували добути затоплений корабель.

Історія „Меріди“ така. В 1863-ому році брата австрійського цісаря Франца Йосифа Максиміліяна, при підтримці Наполеона III. проголосили мексиканським цісарем. Та його панування було недовге. В Мексику вибухло повстання, повстанці під проводом Беніта Хуареца схопили Максиміліяна і розстріляли.

Колекцію цісарських дорогоціностей, що складалася головним чином із родинних каменів Габсбургів, що походили з захоплених у XVI-ому столітті бірманських каменів, передали до державного скарбу Мексика, де вона й зберігалась.

На місце Хуареца в Мексику швидко прийшов Діац, що проголосився президентом і залишався на цьому становищі аж до 1911-го року. Проти нього зорґанізував повстання Мадера. Діац мав тоді вже 80 літ. Він вирішив забезпечити собі останні роки життя і навантажив на швидкий пароxід „Меріда“ золоті штаби мексиканського скарбу, срібло і дорогоцінні камені та й бриліянти цісаря Максиміліяна і вислав усе до Америки.

„Меріда“ в часі мряки зударилася біля берегів Віргінії з американським пасажирським пароходом, який вибив у ній таку діру, що „Меріда“ за кілька мінут пішла на дно з усіми скарбами. З парохода встигли врятуватися тільки пасажири й екіпаж.

Вже було декілька спроб добути з дна моря ті скарби, але всі вони покінчилися невдачею.

Як повстала перша радіова програма?

Пітсбурґ в Америці гордий на те, що від нього вийшла перша ідея використати радіо для практ. відомостей і далі торговельних інтересів. А сталося це, як багато винаходів у світі, припадково. Один місцевий інжинір Франк Конрад заложився у 1912 р., що його годинник іде точніше від годинника його приятеля. На те, щоб провірити свій час, він почав ловити радіо маринарської стациї в Арлінґтоні, що подавала точний час. Та замість бажаного часу він почув дуже дивні звуки „буз-буз“, що йшли з якогось невідомого місця. Звуки були рівномірні і виглядало, що їх висилає якась людина. Конрад почав шукати за слідами цих звуків і виявилося, що вони йшли від дому в недалекій околиці, де лежав молодий технік Колеман, недужий, що займався експериментами з радіо, більше для забави, як поважно. Після того знайомства вони почали взаємно порозумíватися. Конрад удосконалив свій апарат так, що з вибухом війни він вступив до центральної державної організації, що давала радіові звістки летунам на літаках.

ТІТКА ЗЕНОВІЯ.

Після війни всі знали, що радіо заступить у великій мірі телефон і телеграф, але воно мало одну велику хибу: кожний міг вмішатися до розмови двох осіб, які хотіли обмінюватися звістками. У 1919 р. він звернув увагу на одну цікаву звістку, яку хтось пустив до радія: „Моя тітка Зеновія приїзджає до нас на другий тиждень. Вона не вірить, що музику можна посилати навіддаль повітрям. Чи ви не булиб такі добрі і пустили для неї в радіо яку грамофонову плиту в год. 10-ій у найближчий четвер?“ Тоді Конрад подав до відома із свого апарату, що в кожну середу та суботу буде висилати в год. 7.30 музику на дві години. Він мав свою малу стацію над ґаражем. З того малого приватного місця почалися радіові авдиції для всіх. Нові ґрамофонові плити можна було дістати у крамницях, які радо їх позичали для радіових авдицій з тим, що перед музикою спікер мусів повідомляти для реклями, з якої фірми взяті плити. Таким робом купці зрозуміли, що реклями пущена у світ на хвилях радія виплачується більше, ніж будьяка інша.

Інжинір Конрад, щоб зробити приємність своїм слухачам, заанґажував згодом своїх двох синів, які почали співати в радіо, а до них додав потім іще програму місцевих артистів. Коли артисти томилися, тоді їм помагали грамофонові кружки.

ІДЕЯ КУПЦЯ.

Така радіова програма тяглася до весни 1919 р. Одного дня одна крамниця у Пітсбурґу Горна помістила оголошення, що хто купить її радіові апарати, той зможе слухати радіові програми д-ра Конрада. Це піддало д-рові Конрадові нову ідею. Коли його може слухати хтонебудь, то чому не можнаб до співу, музики та відчиту додавати реклямових оголошень? У Пітсбурґу вибудували на даху одного дому стацію, що передавала рекляму якогось підприємства рослин. 2. листопада 1920 р. підчас передвиборчої президентської кампанії передавали вперше висліди її голосування спеціяльним способом. Д-р Конрад не міг використати своєї першої ідеї фінансово. Її використали інші. Так повстали перші загальні радіові авдиції.

І буря в природі вчить...

Як поезію прикрашують і поглиблюють порівнання з життя природи, так і деякі життєві явища залюбки порівнюємо з явищами природи. Тут приходить нам на думку могутня буря з громами, що її в літі її часто обсервуємо. Як у кожному стихійному явищі — є і в бурі краса, але і є жах. І саме ця грізна сторінка стихії стає часто засобом поетичного порівнання. Кажемо наприклад так: Горе тому, кого буря-громовиця захопить у чистому полі, де всма йому схоронища. Та тричі горе тому, кого життєва буря і важкі удари-громи захоплять безпомічного, незабезпеченого матеріяльними ні моральними силами. Втрата здоровля, праці, чи якесь інше нещастя — ось ті життєві удари ,що на них кожний повинен бути приготований, коли не схоче занапастити себе і своїх найближчих, коли не хоче марно згинути у нерівному бою. Проти бурі в природі найкраща забезпека — добрий дах над головою. А проти життєвої бурі і невзгодин єдиною забезпекою є матеріяльні надбання, які додають людині моральної сили і віри в себе — і дають чоловікові також той дах над головою! А найліпшим засобом для матеріяльних надбань є ощадність, раціональне щадження свого гроша в рідних фінансових установах. Хто ще не пізнав досі тої простої та глибокої правди, нехай усвідомить собі її ще цього літа — слухаючи грізної громовиці в чорних хмарах. Будьмо ощадні — то життєва буря нічого нам не вдіє...

Людина-обрубок.

Коли влітку до Морбіян — у Франції — приїзджають туристи ,місцеві мешканці у першу чергу питаються їх:

— Чи ви бачили Пера Мае? Це — наша знаменитість.

Пер Мае — людина-обрубок. Від народин він не має рук ані ніг, але він багатий і, як сам каже, найщасливіша людина в цілому селі.

— Як я народився — оповідає він відвідувачам — лікар вирішив, що я не проживу довше, як місяць. Сьогодні я вже маю коло 60 літ, а той лікар давно вмер... У моїй родині довго живуть. Моя мати вмерла минулого року у 80-ому році життя, а батько живе досі. Має тепер 86 літ.

Має ніколи не нудьгує. Він уміє писати тримаючи ручку зубами. Таким самим способом він виробляє чудові меблі для ляльок, які продає потім відвідувачам по дрібній ціні. Любить випити вина, викурює денно пачку папіросок.

Він має гарні ощадности і дуже цікавиться курсом фунта. Часами людина-обрубок наймає авто і їде до кіна. Багато разів йому пропонували виступати в цирку, але Мае рішучо відмовився.

— Треба жити просто, — каже він, — для своєї приємности і як можна довго.

—o—

Вистава перемог.

Адміністрація Ермітажу в Ленінграді почала працю над улаштуванням вистави перемог московської зброї. Секретар Ермітажу Раков сказав співробітникові „Вечірньої Москви“, що в виставі, згідно з пляном, який затвердив уряд, будуть представлені военні події за 200 літ, від початку XVII-го до початку XIX-го віку.

Багатою збіркою експонатів буде представлена перемога нижногородського народного ополчення під проводом князя Дмитра Пожарського в 1612-ому році над польським військом.

Багато експонатів відноситься до сухопутних та морських перемог Петра І-го над шведами.

Період Цариці Єлисавети Петровни представлять матеріялами, які відносяться до перемог російської армії над військом пруського короля Фридриха II-го в часі Семилітньої війни. Зібрано велику кількість експонатів, що характеризують російські перемоги над пруським військом під Цорндорфом, Кунерсдорфом і під час захоплення Берліна.

Період Катерини II-ої представлятимуть трофеї перемог Суворова і Кутузова. До цих двох російських полководців орґанізатори вистави відносяться з особливою увагою.

Зібрано великий матеріял, що торкається війни в 1812-ому році. У тому відділі виставлять прапори та орли, що їх захопили від французької армії, шаблю Наполеона, маршальський скиптр Даву і т. і.

Вистава займе чотири салі у т. зв. Зимовій Палаті, в тому числі й оспівану Пушкіним галерію 1812 р.

ТАБОР 90-ЛІТНІХ.

В Геттісбурзі, у стейті Пенсильванія, улаштували табор, в якому нема ані одного пенсіонера молодшого від 90 літ. На тому місці, де тепер табор, 1-го липня 1863 р. відбувся кровавий бій, що вирішив долю громадянської війни. Для учасників громадянської війни, що залишилися живих, саме й уладили згаданий табор.

З року на рік число ветеранів громадянської війни зменшується. Під цю пору залишилося їх не більше, як 2.000 осіб, при чому всі давно перейшли вік 90 літ.

Щоб дати змогу тим шанигідним старцям приїхати до табору без шкоди для їх здоровля, до Геттісбурґу пустили спеціяльні поїзди. Приїзжих стрічали призначені до цього молоді люди, причому багатьох ветеранів доставляли до табору у спеціяльних колясках.

Не вважаючи на поважний вік учасників табору, всі вони у ці дні намагаються підтягнутися і виглядати дуже весело. В таборі був президент Рузвельт, який у присутности учасників бою, що відбувся 75 літ тому, відкрив пам'ятник мира у формі жертвенника з вічним огнем.

—o—

ВЕСЕЛЕ

ІНТЕРЕС.

— Щофер! Кілько хочете до ... і назад?

— Десять золотих!

— Ви сідайте на моє місце, а я вас ... зу за два!

СТРАШНІ ЧАСИ.

— Уяви собі, що Гринь оповідає ... я дурень.

— Страшні часи! Кожна вістка ... відома.

НЕПЕВНІСТЬ.

— За один цілунок від вас, я готов ... вати своїм життям.

— Якби я була певна, що ви вмієте ... мати слова.

ДЕФІНІЦІЯ.

— Тату, що таке дипльомат?

— Це чоловік, що завсіди пам'ятає про ... уродини жінки, а забуває про рік її уродин.

—o—

ЕКОНОМІЧНЕ ЖИТТЯ

Діяльність Пром-Банку

за перший піврік ц. р.

В „Ділі" в 10. липня ц. р. помістив Пром-банк свій черговий сирий біланс; цим разом за перший піврік цього року. Навіть найбільше скептично наставлена до банку людина не може не витягнути зі сухих цифер одного висновку, а саме, що **Пром-банк здобув собі довіря**. Говорять про це головно дві позиції: **вклади**, які щораз більше наближуються до висоти півміліона зол. **та уділи**, темпо зростання яких випередило темпо зростання чужих оборотових фондів.

Довіря? Які нескопні бувають його причини? Від чогож залежить довіря до банку, ще й українського банку?

Знаємо: банки здобувають собі довіря великими власними фондами, ґарантіями держави, міста тощо. Але Пром-банк того всього не має. Його основні фонди більше ніж скромні. Він і сьогодні щодо оборотових фондів не може рівнятися з банками інших народів.

Тому зацікавлені проблемою довіря, просили ми деяких даних від дирекції банку. Зачали ми від порівняльного насвітлення вкладів та уділів.

На вкладах кожний день приносив у цьому році на чисто пересічно по 1.400 зол., коли в тому самому часі рік тому приносив тільки по 120 зол., себто в цьому році мав банк денні впливи тринацятькратно більші. У висліді в цьому півроці вклади зросли більше ніж два і півкратно, до суми 417 тисяч.

Уділи в порівнянні з днем 30. VI. 1937 (тобто за рік) зросли **більше ніж чотирикратно.** Особливо скоро зростали вони **в останньому чвертьроці; а саме вони зросли на 48.708.40 зол.** (до висоти 112.851.50 зол.), тобто в порівнянні зі станом з 31. III. 1938 на 76 проц. У тому часі всі оборотові фонди **зросли тільки на 43 проц.**, вклади на 47 проц., реесконт на 44 проц., біжучі рахунки на 22 проц., дрібна ощадність на 9.5 проц. Тільки одні банкові кредити зросли в сильнішому темпі, але то тільки тому, що в цьому часі набув Пром-банк нерухомість в гіпотечним обтяженням. Як бачимо, Пром-банк присвятив уділам уперше більше уваги. Була це спроба **поважнішого зрівноваження власних і чужих оборотових фондів.** Завдяки цій спробі власні фонди, які в дні 31. XII. 1937 р. уявляли собою 10.86 проц. усіх оборотових фондів і які в дні 31. III. 1938 р. впали навіть у порівнянні з усіми оборотовими фондами до 9.9 проц., тепер не тільки повернулися до попередньої пропорції, але й перевищили її і **сьогодні власні фонди дають 11.84 проц. усіх оборотових фондів.** Іншими словами: власні фонди стоять сьогодні у відношенні до чужих, як 1:7.4, коли дня 31. III. ц. р. відношення звучало: 1:9.1.

По цих вступних інформаціях, які ясно ілюструють сухі цифри білянсу, питаємо за джерелом отого довіря, що висказується в числах:

„Суспільність — чуємо — любить розмах", орґанізованість, пляновіст. Орґанізованість проявляється скоро в розвоєвій динаміці, в рості. І динаміка промовляє краще, ніж мертві ґарантії. Бо характер одиниці є кращим забезпеченням, ніж найкращі ґарантії. А динаміка й ріст є віддзеркаленням характеру та світогляду". З досвіду знаємо, що дійсно найбільше всіх цікавить розвоєва динаміка.

Щож нового в цій ділянці довідуємося з піврічного білянсу? Отже обороти в першім півроці ц. р. перевищили вже цілорічні обороти з 1937 р. і то перевищили вже на 27 проц. (10.114 тисяч у цілому 1937 р. і 12.885 тисяч у першому півроці ц. р.). За пів року оборотові фонди подвоїлися — докладно зросли на 111 проц. (на 255 тисяч у першому чвертьроці, на дальших 345 тисяч у II. чвертьроці) і під цю пору дають кругло міліон сто сорок тисяч зол.

Як зі зросту вкладів відчитуємо зріст довіря загалу громадянства, так про довіря купецького середовища говорить нам інша позиція, а саме: **біжучі рахунки.** І тут обороти теж уже за пів року перевищили цілорічні обороти з 1937 р. на 27 проц. В білянсі нема окремо поданих касових оборотів, але з виснень дізнаємося, що обороти на біжучім перевищили значно касові обороти. Це доказ, **що зростають щораз більше переливи, грошеві перекази, безготівкові розплати, а пляново меншають готівкові орудки.** Надто більшає без сумніву круг купців, що працюють на біжучому, бо не тільки обороти живіші, але й сальдо біжучих постійно росте. Воно майже подвоїлось і сьогодні доходить до 318 тисяч.

Воно й не диво: співпраця на біжучім приносить чи не найбільші користи для купця: окремий видділ Пром-банку в Бориславі, шість постійних кореспондентур — у Стрию, Перемишлі, Тернополі, Сокалі, Самборі і Станиславові запевняють скоре й точне полагоджування торговельно-фінансових орудок.

Очевидно, довіря **купецтва** добре заслужене, бож воно **найбільше** користає зі співпраці з банком. Ремес зесконтував банк купцям у цьому році вже стільки, що в цілому минулому році (на суму 618 тисяч), кредити іншого роду (не вчисляючи кредиту з біжучого р-ку) дали вже 607 тисяч і перевищили анальоґічні минулорічні цілорічні кредити на 44 проц.

Найбільші місячні обороти були у травні й червні і вони перейшли 2 і пів-міліона зол. чи пак наближились до тієї висоти. Оборотовими фондами обернено в півроці приблизно 15 разів. Як бачимо, обороти є й надалі дуже живі, що потягає за собою конечність удержувати великий персонал та збільшує кошти завідування, але одночасно дозволяє їх покрити.

Іншими словами: останній піврік — це послідовне продовження попередньої праці і доказ, що Пром-банк залишається на позиціях своїх напрямних.

При кінці дістаємо інформації, що спілки „Сталь" у Винниках і „Буг" у Кристинополі, який капіталову підготову перевів Пром-Банк, уже урухомлені і перші продукти й вироби тих фабрик появилися на нашому ринку. Пром-банк і надалі думає помагати названим спілкам — тепер при помочі оборотового кредиту. Але ці справи вимагають окремого обговорення.

Жалібна академія в честь ґен. М. Тарнавського в Городку.

Заходом читальні „Просвіти" в Городку-середмісті відбулася 12. липня ц. р. в год. 8-ій вечором у домівці читальні жалібна академія, присвячена памяти ґен. Мирона Тарнавського. Академію відкрив добре продуманим вступним словом голова читальні о. Омелян Шараневич. Опісля мужеський хор під управою п. Евстахія Мельника відспівав „Ой Морозе, Морозеньку". Б. пор. УГА Йосафат Сідельник у довшому, гарно опрацьованому рефераті представив життєвий шлях пок. нач. вождя УГА. Черговою точкою була деклямація Іванки Кальмуківної „Смерть Вожда". Опісля хор відспівав пісню „Ой щож бо то за ворон", далі виголосив Д. Закидальський нарис Романа Купчинського: „Смерть ґенерала" (з „Відгуків дня" в „Ділі"), що помітно зворушив зібраних. Після відспівання пісні „За рідний край" закінчено академію відспіванням національного гимну. Домівку читальні прикрашено зеленю і цвітами. На червоному тлі уставлено жовто-блакитний і два чорні прапори, між ними портрет Нач. Вожда (рисував Маркіян Фесолович), вгорі відзнака УГА (хрест). Академію улаштувала читальня для своїх членів; прибуло понад 100 осіб, так, що мала домівка не могла всіх помістити.

У Празі.

Вістка про смерть ґен. Тарнавського викликала глибоке враження серед української кольонії в Празі. Бувші вояки УГА відбули жалібне засідання, розіслали клепсидри по усіх українських орґанізаціях в ЧСР та влаштували панахиду в греко-кат. церкві в неділю 10-го липня ц. р.

Уся українська кольонія в Празі, між іншими: проф. д-р І. Горбачевський, ґен. О. Павленко, ґен. Трутенко, б. вояки обох українських армій, і представники усіх орґанізацій виповнили вщерть церкву. При портреті Покійного тримали почетну сторожу б. вояки УГА, почесна сторожа з двох людей стояла при пропамятній военній відзнаці УГА, покладеній на подушці, прикрашеній національними барвами.

Голова галицької української еміґрації в ЧСР, б. пов. державний комісар ЗУНР і б. старшина УГА **інж. А. Галька** виголосив до зібраних промову, у якій підкреслив болючу передчасну втрату, та розказав про величаву національну маніфестацію у Львові. Нав'язуючи до звіту голови „Молодої Громади" у Львові закінчив: „а ми скитальці, розпорошені по усьому світі, пане Генерале, виправдуємося слухняно, що не явилися на звіті у Львові — з причин від нас незалежних". На закінчення панахиди хор відспівав „Боже великий єдиний".

Після похорону ґен. Тарнавського.

ЖАЛОБА ПО НАЧАЛЬНОМУ ВОЖДОВІ.

Городенщина.

В селі Чортовець, городенського повіту, відправлено за упокій душі ґен. М. Тарнавського Служби Божі та панахиди 5-го липня, 9-го липня, 10-го липня й 11-го липня. Дня 10-го липня, в неділю, на торжественну панахиду в год. 5-ій пополудні прибули великі маси громадян, передовсім жіноцтва. Між присутніми були б. підстаршини та стрільці УГА.

В понеділок, 11-го липня, на закінчення чотириденної жалоби відправлено торжественну Службу Божу. На середині церкви уставлено катафальк, по його боках стояла почесна сторожа б. вояків УГА. Службу Божу відправив о. Василь Малкович, б. підхор. УСС.

Дня 10-го липня відправлено Службу Божу і панахиду за душу ґен. Тарнавського у селі Гавриляк, що належить до парохії Чортовець. І в Службі Божій і в панахиді взяло масову участь громадянство Гавриляка. Після панахиди дзвонили дзвони і нарід відмовив молитви за ґенерала.

Підгаєччина.

Від пятниці 1-го ц. м. на знак жалоби по бл. п. ґен. М. Тарнавському на всіх читальняних домах у Підгаєччині повівають національні прапори з жалібним серпанком. В суботу, 9-го ц. м. у всіх церквах повіту відправлено поминальні богослуження.

В суботу 9-го ц. м. в парохіяльній церкві в Підгайцях відправлено заупокійну Службу Божу й панахиду, в яких взяли участь місцеві комбатанти, молодь та багато старших громадян. Службу Божу й панахиду співав хор читальні „Просвіти" з Підгаєць під орудою м-ра Е. Сени

Жидачів.

У вівторок 12-го ц. м. після Вечірні, відправлено в парохіяльній церкві в Жидачеві панахиду по бл. п. ґен. Тарнавськім. Серед церкви уставлено домовину в зелені та квітах. До панахиди станули о. дек. Раковський та о. катехит Раковський. Проповідь виголосив о. декан Раковський. Співав церковний хор і грала дута орхестра „Сокола". Почесну сторожу тримали місцеві громадяни, між ними б. вояки **УГА**.

ЖАЛІБНА АКАДЕМІЯ В ПАМЯТЬ ҐЕН. ТАРНАВСЬКОГО В БЕРЛІНІ.

Після панахиди за упокій душі б. Начального Вожда Української Галицької Армії Генерала М. Тарнавського, про яку ми вже в „Ділі" писали, 13-го липня відбулася в німецькій мові присвячена Його памяти жалібна академія.

Промовляли на ній бувші старшини У. Г. А.: українець д-р С. Іваницький і німець проф. д-р Ганс Кох.

У гарній і змістовній промові д-р С. Іваницький яскраво змалював постать померлого Генерала і ті важкі шляхи, якими довелося проходити Галицькій Армії, що, окружена зі всіх боків ворогами, без муніції і зброї, винищувана тифозною пошестю, але запалена гарячою любовю до Батьківщини, доконала геройських чинів.

Про ті геройські чини Галицької Армії говорив найближчий співробітник і приятель б. Вожда У. Г. А., один з двох ще живих членів Його штабу, безпосередній свідок і учасник усіх найважніших военних і політичних чинів Генерала М. Тарнавського — проф. д-р Ганс Кох, директор Східньо-европейського Інституту в Бреславі.

Цей виступ проф. Г. Коха виходить далеко поза рамці звичайних викладів і своїм змістом

заслуговує на увагу всього українського громадянства і його треба спеціяльно відзначити. Звязаний своїм теперішнім офіційним становищем, проф. Г. Кох скористав, мабуть, з цієї сумної нагоди, щоби в українському колі поділитися своїми споминами з тієї, чи не найдорожчої, сторінки свого життя.

Слухаючи проф. Г. Коха, його пересякнутої любовю до України мови, важко було би сказати, чи це говорить німець — наш щирий і вірний приятель, чи український патріот, що хвилювався навіть і тепер з естради бесідника і видно, переживав усі наші помилки, страждання і горе.

Проф. Г. Кох річево порівняв Г. Армію, що походила лише з частини нашої землі, найбільш зиснаженої війною, мобілізаціями, без зброї, без зрозуміння світу, зі свіжою польською армією, що доповнювалася молодими, не втомленими вояками з заощаджених німецькою окупацією польських територій, що до того ішли до своїх частин у запалі відродженої і обєднаної польської держави, дитини Антанти, тодішньої володарки світу.

Найбільшою честю для Г. А. є те, що тільки свіжа, озброєна французами армія ґенерала Галера могла рішити в польську користь львівські бої, а геройством і чудом є Чортківська офензива, де вперше у воєнній історії піхота, артилерія і штаб вкупі ішли в наступ. Перелицювання армії, що відступала з заходу на схід, в армію, що наступала з заходу на схід, є подиву гідним і абсолютно незрозумілим з погляду воєнної техніки чином.

Проф. Г. Кох переповів далі свої цікаві спомини про зустрічі ґен. М. Тарнавського з Головним Отаманом С. Петлюрою, про те як ґен. М. Тарнавський хотів наступати на Одесу, аби таким чином мати якийнебудь контакт з рештою світу і як він потім скорився перед наказом Головного Отамана, щоб іти на Київ, бо зайняття Києва мусіло мати велике внутрішньо-політичне значіння.

Повна траґізму зупинка на цілих вісім днів у Мотовилівці, що мала такі прикрі наслідки для дальшої долі українського Києва! Як відомо, Г. Армія мала наказ чекати ці, безконечно довгі, дні, щоб вступити в столицю України разом із наддніпрянськими частинами, які спізнювалися у свому наступі на Київ.

Решта відома: вступ відразу після українських військ білоросійських частин Бредова, інциденти з прапорами на київській городській думі, тощо.

Ще в Мотовилівці ґен. М. Тарнавський звернувся до Головного Отамана за наказом на випадок евентуальних сутичок з біломоскалями. На це Головний Отаман відповів, що сутичок не може бути і не буде, бо біломоскалі перейдуть відразу до українців. На своє друге, третє, четверте прохання все таки дати формальний наказ на такий випадок — ґен. М. Тарнавський не дістав жадної інструкції.

Само собою розуміється, що найбільше місця у свому слові присвятив проф. Г. Кох угоді з Денікіном.

В турботі за рештки У. Г. Армії, що перебувала в страшному становищі, ґен. М. Тарнавський звернувся до диктатора д-ра Е. Петрушевича за інструкціями — і не один, а багато разів — настирливо. Востанне наказав ґен. М. Тарнавський Кохові післати диктаторові телеграму з заявою, що він рішатиме на свою відповідальність, як д-р Е. Петрушевич і далі буде мовчати. Проф. Г. Кох, щоби не викликати конфлікту, ослабив форму цієї телеґрами і зголосив ґенералові, що доручення він виконав. Але, ґен. М. Тарнавський, що завжди мав необмежене довіря до прелеґента, на цей раз мав якісь сумніви, бо прийшов особисто до апарату і наказав удруге надати цю телеґраму і саме у первісній формі.

Диктатор д-р Е. Петрушевич не дав ніяких інструкцій.

Далі відомо: угода, суд, звільнення і нарешті ратифікація диктатором Е. Петрушевичем тієї угоди, за яку Ґенерала віддав він передтим під суд.

— Я почуваю себе полоненим у Камянці — заявив він покійному Ґенералові.

Характеризуючи особу ґен. М. Тарнавського проф. Г. Кох підкреслив усі його прикмети старшини німецької військової школи, згадав цікавий перехоплений австрійцями документ російської розвідки, де поруч з імям М. Тарнавського стояла помітка:

„Малорос, не бере“*).

„Ґенерал М. Тарнавський був справжнім ґенералом, а не отаманом!“ — такими кінцевими словами прелеґент змалював померлого Вожда У. Г. Армії.

Наприкінці, проф. Г. Кох згадав тих 350 старшин У. Г. А. — німців, до яких належав і він, їх ролю, значіння і їх відданість українській справі. Більша частина з них вмерла за українську справу на полі битви чи від пошести. Вони були кільцем, що звязувало тоді народи український і німецький, народи, що і сьогодні, які 20 років тому, мають спільні інтереси у боротьбі проти одного ворога, — Сов. Союзу.

Цей незвичайно цікавий виклад проф. Г. Коха, який ми переповіли тут з усіми, навіть прикрими для українців твердженнями, за які відповідає, розуміється викладач, але правдоподібність яких підтверджується загально відомими відносинами тієї доби, повинен залишитися в українській мемуаристиці.

Цілий виклад був пересяклий болем, з приводу програної української справи, болем людини, що так глибоко пережила один етап нашої боротьби. Та це відбилося на оцінці ріжних подій, до яких прелеґент підійшов тільки з погляду цього етапу. А загально-український обрій значно ширший і з такого широкого виднокругу багато річей стає більш зрозумілими і загалом виглядають цілком інакше.

Може не зовсім щасливе було протиставлення „ґенерала“ — „отаманові“!

Але треба думати, що прелеґент мав, очевидно, на увазі не так отамана чи отаманів, як радше страшне, неґативне явище в нашій визвольній боротьбі, відоме під назвою „отаманії“.

Жалібна академія скінчилася співом українського гимну.

Наприкінці з сумом треба ствердити, що розпорошеність і взаємна ворожнеча, що пожирає всі сили української еміґрації в Німеччині, причинилася і цим разом до того, що тільки частина українського громадянства в Берліні була і на панахиді і на жалібній академії, хоча вшанувати У. Г. А. в особі її померлого вожда, це мусіло лежати близько серця кожного українця.

Тарас Чміль.

*) Непідкупний.

Закарпаття.

ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ — НЕЩАСЛИВА ДУМКА.

Аґрарний „Словенський Денік“ і за ним народньо-соціялістичний „А-Зет“ проголосили розмову з ґубернатором Підкарпатської Русі, в якій ґубернатор Константин Грабар між іншим сказав про шкільний плебісцит у справі підручників.

„Голосування — то нещаслива думка: дав... ти неусвідомленому населенню рішати про в... жливе культурне питання. Вислід голосування, яке наказано ще перед важністю ґубернатор... ського закону, не віддзеркалює політичного скла... ду населення. Плебісцит тільки непотрібно п... новив та загострив сумно-звісну „культурну боротьбу“ між прихильниками українського т... великоруського напряму“.

ПРИШПИЛЮЮТЬ МОСКВОФІЛІВ.

На зїзді „Учительского Товарищества“ секретар Василенко твердив, що більшість учителів находиться в їх таборі та що членами „Уч... ської Громади“ є невчителі, навіть реміснки.

Після зїзду „Учительської Громади“ орган москвофілів „Русскій Народный Голос“ доказував, що „Учительська Громада“ не має ст... ко членів, кілько виказує“.

Подавши це, „Нова Свобода“ пише:

„Оба ці твердження — брехня! Отже панове з Русснарґолосу й Учительского Товарищества, ідімо на денне світло! Давайте невтральну комісію, що ствердила би справжній стан. Доки ж на таку комісію не згодитеся, доти всі ваші твердження щодо членства „Учительської Громади“ вважатимемо голою брехнею.

ПОСОЛ Ю. РЕВАЙ У ПРЕМІЄРА РОДЖ...

В четвер, 13-го липня, посол Ю. Ревай переговорював з премієром Годжою у справі автономії.

НЕ „ДУШУ Й ТІЛО“—

Управитель школи в одному селі на Закарпатті, п. Орест Онуляк, надіслав до Видавництва закарпатського щоденника „Нова Свобода“ та... ке письмо:

„Не кажу, що „душу й тіло я положу за нашу свободу“, бо покищо і душу і тіло можу с... бі заощадити добровільним датком на пресовий фонд „Нової Свободи“ і так, думаю, зробить к... повідно до своєї маєткової спромоги кожний національно-свідомий член українського громадянства, забезпечуючи в цей спосіб видання щоденного часопису на будуче.

„Притримуюсь засади, що ніякий, навіть найслабший, ворог не боїться ніколи ... фраз, тільки фактичних вчинків. У важних ... линах національно-культурного життя ... народу такими пророчистими вчинками для ... плення й поглиблення національної ідеї та ... ности в широких народніх масах можуть ... лиш: **жертва майна і жертва праці**, і ... в критичних моментах завершенням ... ного патріотизму — **жертва інша**. Не забуваймо, що кожна корона зложена на цілі ... свого народу — це влучна стріла до табору ... ших ворогів.

„Вірю, що Перша Українська Народня Рада, в руках якої зосереджується тепер національно-політичний провід цілого нашого народу в Підкарпатті, матиме у всіх напрямах ... підтримку всього українського громадянства, щоб дійшла переможно до своєї мети.

„Ідіть помалу, але витривало вперед ... таючи, що хто раз поклав руки на свій ... не повинен більше оглядатися поза себе.

„На пресовий фонд „Нової Свободи“ ... даю від себе скромний даток у сумі 250 Кч ...

Вакаційно кооперативний курс

У ВОРОХТІ.

Четвертий з черги вакаційний кооперативний курс відбувається в цьому році у Ворохті. Влаштовує його, як і в попередніх роках, РСУК. Яке велике зацікавлення кооперативними курсами, свідчить небувала кількість курсантів, бо аж 80 осіб. У курсі беруть участь співробітники центральних та повітових установ, жінки і мужчини.

Відкриття курсу відбулося 11-го липня ц. р. На відкриття прибув зі Львова голова РСУК інж. Ю. Павликовський та дир. Р. С. У. К. Остап Луцький. Зі Станиславова як відпоручник О. С. К. інж. І. Семянчук. Зявилися теж представники ворохтянських господарських та освітньо-культурних організацій. До учасників промовив перший інж. Юл. Павликовський, вітаючи їх, бажаючи їм успіхів та милого побуту в нашій Верховині. Відтак сен. Остап Луцький у довшій промові вказав на вагу курсів, розвинув картину кооперативних змагань та ролю в них людини як підстави кооперативної організації. З черги витав курсантів як господар кооперативного району інж. Семянчук. Щирими і теплими словами іменем українських ворохтянських організацій витав їх гуцул Гавралюк, радіючи, що кооперативні працівники завитали у Верховину, в надії, що й у дальшому будуть нею гідно і щиро не тільки цікавитись, але й підтримувати серед гуцулів кооперативну ідею.

Наприкінці забрав слово ще раз голова Р. С. У. К. інж. Павликовський і повитав заокеанського гостя, знаного громадського діяча сідоглавого о. Олексу Пристая, автора загально відомої монографії „З Трускавця у світ хмародерів", котрий по 31 роках приїхав відвідати старий край. Приявні гучними оплесками витали дорогого гостя. Зворушений привітанням о. Пристай дякував за теплі слова голови Р.С.У.К. і сказав, що по повороті на американську землю розкаже, як працює для добра народу кооперація.

На закінчення управитель курсу д-р К. Коберський привитав курсантів і подав порядок занять. Від чергового дня зачалися виклади.

Напевно цей кооперативний курс у нашій гарбокій Верховині серед гарної природи лишиться надовго в памяти місцевого громадянства й учасників курсу.

Кошти лету довкола світу.

Населення Ню-Йорку зорганізувало для смілливого летуна Юза та його товаришів тріюмфальний похід через Бродвей до ратушу, де відбувся бенкет. Усі вікна домів були прибрані квітами, гірляндами і зеленню. Юза, його товаришів та їх найближчих обсипало населення квітами, повінню конфетті та серпентин. Перед ратушем летунів привитав посадник Ню-Йорку Ля Гардія. Юз відповів короткою промовою підкреслюючи, що його лет не був акробатикою, лише виконанням добре приготованого плину. Захоплення населення Ню-Йорку Юзом годі описати. Ню-Йорк не переживав подібного захоплення від часу привитання Ліндберга. Секретар Юза заявив, що лет довкола світу коштував 300 тисяч долярів, з чого 200 тисяч долярів припадає на купно та урядження літака.

В інтервю з представниками преси Юз заявив, що свій лет приготовляв від трьох років і мав підчас лету велике щастя. Найнебезпечнішим відтинком лету була траса Ню-Йорк — Париж, бо летуни мали ледви необхідну кількість палива. Літак був замалий, щоби взяти більшу кількість бензини. Підготовив теж свої мапи, бо ті, що їх дістав, були недокладні, зокрема недокладна була подана висота гір.

Як довідуємося, літак Говарда Юза був виряджений виключно у хронометри і хронографи швайцарської фірми Longines

ВИЇЗД МІН. БЕКА З РИГИ.

У пятницю в год. 14.30 мін. Бек відлетів з рижського летунського майдану; прощали його члени уряду, урядовці міністерства закордонних справ і старшини.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Пятниста Бережанщина.

Бережанщина спеціяльно приємна для ока. „Ліси, діброви, гаї, луги. А верхи гір"... Щоправда не сягають зір, але зате милують зір кожного, хто їде, іде, чи живе серед них. Приємна Бережанщина! Зелена своїми левадами та лісами, привітна своїми людьми, патріярхальна своїми селами. Хатки невеличкі, не першої молодости, але кожна з них „наче в віночку", а довкола кожньої пліт як стяжка довкола китиці пільних квітів.

Тому стільки гарного написали свої і чужі поети про Бережанщину. Від Словацького до Лепкого. А кожний славив її красу і захоплювався її зеленню.

Цікавий я, що написав би великий Юліюш, колиб переїхався тепер по тій країні, а Богдана Лепкого прошу, щоб почекав з відвідинами до більшої слоти.

Бував я в Бережанщині за війни, коли димами гранат курилися бережанські гори з Лисонею на чолі, коли кожна хата мала рани від куль, а пліт діри від рук кухарів. Все таки, хоч як люди старалися її опоганити, зісталася в моїй памяти прекрасною, гідною доброго маляра і поета. Серпанок жаху чи потім серпанок смутку не затер її краси...

Але був я минулого тижня в Бережанщині і не пізнав її. На горах своєю дорогою, бо загребущі руки лісових гандлярів витеребили ліси, а в селах своєю дорогою, бо змінили свою краску плотів, живоплотів, поруч, стовпів на красу.

Казали мені, що тому тиждень було все це біле, на жаль — упав дощ і зісталися тільки білі рештки. Думаю, по першій добрій слоті лишиться з білого тільки спомин, хіба що знов прийде новий наказ білення.

Впевняли мене нераз, що біла краска гарна краска, а й я сам свого часу написав у стрілецькій пісні з Бережанщини:

„В місячнім сяйві біліють хати"...

А тепер бачу, що вона може різати очі як египетське запалення, як найтвердший пісок, як кусень колючого дроту.

Бережанські села виконали наказ білення не в сто, а стопятьдесять відсотках. Прийшов наказ білити плоти, то білили і живоплоти і корчі і брами і поруччя і стовпи і хрести і все, що стояло близько дороги. Люди покинули працю в дома і гнали навввипередки до Бережан за вапном. Там ставали в чергу і ждали со трепетом, ануж не стане вапна і треба буде вертатися вполудне назад.

Хто добув груду вапна, той мастив ним що попало і врешті відітхнув з полекшою: Богу дякувати. А аматори білих плотів, корчів і т. п. любувалися приписовим видом села.

Але чи через помилку, чи може вмисне надійшла одна-друга хмара, люнув один-другий дощ і пропала тяжка праця та ще тяжчі гроші. Плоти стали красі, брами пругасті, а живоплоти та корчі майже зелені.

На біло покроплена Бережанщина жде більшої слоти, очевидно по живах і має надію вернутися до свого первісного виду, чого їй з душі-серця бажаю.

Писав колись Словацький:

„Pan Brzeżan w cudnej mieszkał okolicy..."

Маю враження, що тепер дописав би:

...„Ale się wyniósł za morza, za lądy,
Gdy przyszły nowe na krasę poglądy
I gdy wieś każdą z jakiegoś powodu
Nieczystym wapnem ochlapano z przodu..."

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (153.) число нашого органу підпало конфіскаті за цілу передову д-ра С. Барана, включно з наголовком, за одну новинку зі Ставчан і за одно слово в новинці „Затроїлося трьох вояків".

— **Д-р Іван Бережницький виїхав на відпочинок.** Вернеться 15. серпня. 1518 1-1

— **Записати — запамятати і купувати.** Кооперативна крамниця „ФАРБОКРАМ" у Львові, при вул. Собіського 7, продає фарби, лякери, покости, олії і всякі артикули, потрібні в домашнім господарстві. **Ввесь зиск на потреби „Рідної Школи".** 1527 1—15

— **З нагоди Ювилею д-ра В. Барвінського на видавничий фонд СУПРОМ-у зложили: Виділ Музичного Т-ва ім. М. Лисенка в Бориславі 20 зол. і Вп. п. проф. Наталія Кулицька 10 зол. Рада СУПРОМ-у складає цим першим Жертводавцям щиру подяку. Дальші жертви просимо слати на адресу: „Пром-банк" через П. К. О. 506.778 на конто 630.** 1523

— **Лікар-дентист Сичула Володимир, Ярослав,** абс. Стоматольог. Академії у Варшаві, відкрив канцелярію й ординує в **Тернополі, вул. Пілсудського 18.** Власна технічна робітня. 1526 1—3

— **З якнайкращих** шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік основ. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. I. пов., телефон 254-46. 1430, 4 —?

— **Магазин постелі Р. Джала** — Львів Хорущини 5., поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. Приймає піря до праня. Тел. 294-81. 1186 —100

— **Окружне свято „Просвіти" у Винниках.** Виділ Філії Т-ва „Просвіта" ім. М. Шашкевича у Львові, повідомляє, що дня 17. ц. м. відбудеться на площі УСК „Дніпро" у Винниках окружне свято з нагоди 70-ліття Матірного Т-ва „Просвіта" при співучасти хорів та оркестр читалень „Просвіти" винницького району. Свято почнеться в год. 10. рано торжественною Службою Божою в місцевій парохіяльній церкві і панахидою за померших членів „Просвіти". В год. 3-ій пополудні відбудеться академія на площі УСК „Дніпро". Тому спішіть усі в неділю до Винник. Догідне получення автобусом з пл. Бандурського.

— **За інформаціями** про медичні та фармацевтичні студії в університеті Я. К. у Львові слід звертатися до Т-ва „Медична Громада" у Львові: у липні і серпні письменно на адресу секретаря: С. Барвінський, Львів, Театинська 12 а, у вересні особисто або письменно на адресу: „Медична Громада" Львів, Чарнецького 26, II п. На відповідь слід долучити почтову марку. Точніші дані про подання, іспити та вписи будуть подані у пресі.

— **Дві опери під голим небом** відбудуться в неділю 17. ц. м. в год. 7.30 вечором на стадіоні польського „Сокола" при вул. Личаківській біля Личаківського парку. Участь беруть визначні оперові співаки, між ними наш відомий співак Михайло Голинський, Романовський, З. Дольницький, Плятівна і т. д. Білети дуже дешеві, бо по 1 і 2 зол. можна купувати в „Орбісі" при пл. Марійській до год. 1-ої, а при касах на стадіоні від год. 3-ої пополудні.

— **Масова заборона дитячих садків у Підгаєччині.** Повітове староство в Підгайцях по довгих заходах та інтервенціях довголіто

відкрити дитячі садки „Рідної Школи" ледви в 14-ох селах, забороняючи вести дитячі садки в 25-ох селах. Як причину заборони староство подало, що у згаданих селах буде „самоуправний" садок, де зможуть найти опіку всі діти в передшкільному віці дотичної громади.

— **Посвячення нового костела коло Рудок.** У Підгірцях к. Рудок польський єпископ з Перемишля д-р Ф. Барда посвятив в асисті духовенства новий костел що його збудовано за 100 тисяч золотих. На будову костела дали гроші громади Підгірці і Чайковичі, доокольні дідичі, учителі і т. д.

— **З Кошицької радіостації** почнуть слухачі у вівторок 19. ц. м. в год. 18-ій відчит Семена Романця про творчість нашого закарпатського поета Петра Міговка; в четвер 27. ц. м. від год 18.35 відчит П. Барничка про 950-ліття хрещення Руси.

— **Підземні хідники в Теребовельщині.** В селі Говилові пов. Теребовля запалася припадково земля і відкрила слід підземних хідників і комор у глибині трьох метрів під землею. В коморах і 5-ох хідниках ствержено сліди побуту людей, а закінчені стіни вказують, що там варили страви. Комора має форму кола, проміру 4 м. і спирається на грубім стовпі з глини. Хідники і комора викопані у глині. Селяни оповідають, що 40 років тому відкрито теж припадково підземну комору з останками горшків і тканин, яку власник ґрунту велів засипати. Здогадуються, що хідники і комори походять з часів турецьких і татарських наїздів.

— **Село Поточиська має водопровід.** На днях відбулося посвячення новозбудованого водопроводу в Поточиськах, що його довершив о. декан Собейко. Опісля городенський староста Рутковський виголосив принагідну промову і відкрив водопровід. Селяни Поточиськ довгими роками не мали доброї води, бо джерела лежали кілька кільометрів за селом. Щойно недавно один з мешканців піддав думку, щоб збудувати воропровід і спровадити здорову джерельну воду до села. Цей проєкт село заапробувало і з тією метою повстала спеціяльна кооператива до будови водопроводу. Одні селяни доставили будівельних матеріялів, інші дали гроші і безплатну працю і нині село Поточиська має холодну джерельну воду. Ось так спільним зусиллям можна побороти і найбільші трудноші.

— **Не вільно допускатися неморальних чинів для „добра служби".** Голосним відгомоном відбилася справа скарбового інспектора Стефана Думанського, який відповідав перед судом за неморальні вчинки з малолітніми нібито в „інтересі" і для „добра служби". Найцікавіше, що суд увільнив його від вини і кари. У звязку з кампанією польської преси в цій справі міністерство скарбу оголосило комунікат, що скарбова палата у Грудзьондзу припинила в урядуванні Думанського, зменшила йому платню на половину і веде проти нього дисциплінарку, бо ніякими службовими оглядами не можна оправдати його неморальних вчинків.

— **Львівський городський староста** Пермбальський виїхав у суботу 16. ц. м. на відпустку. Його заступатиме заступник старости д-р Дембовський.

— **Відгомін подій у домівці Демократичного Клюбу.** В городськім міськім суді у Львові почалася розправа проти трьох провідників-студентів вшехполяків у Львові: Яна Корнаса, Йосифа Наружанського — обох студентів медицини і Яна Павлішака — студ. фільософії за напад з боївкою ендецької молоді на домівку Демократичного Клюбу при вул. Коперника дня 27. м. м., де розігнали сходини і зранили важко трьох учасників. Підсудні заперечують вину. Свідки обтяжують підсудних.

— **Львівська хроніка.** Невідомий напасник напав минулої пятниці вечором на перехрестю вулиць Листопада і св. Яна з Дуклі на М. Байлову (Потоцького 71) та вирвав її торбинку з 33 зол і дрібничками. — З крамниці Германа Лева при вул. Берка Йоселевича ч. 6 невідомі злодії вкрали більшу кількість шкіри вартости 2.000 зол. — З помешкання Т. Лисоти при вул. Ліса Куаі ч. 8 невідомий злодій украв убрання та інші речі вартости 100 зол.

— **Трагедія недалеко звалищ старого замку.** Недалеко звалищ старого замку в Раківці, пов. Городенка розігралася таємна трагедія. З каюка на Дністрі висіло на беріг двоє молодих людей. Нагло мужчина стрілив до своєї товаришки, а сам побіг на сусідні поля, де скінчив самогубством.

— **Краєва хроніка.** При вул. Тарнавського в Городенці невідомі напасники вбили ножами Михайла Лазарка, який має коло 30 ран. Влада веде слідство. — В Бірчі, пов. Рудки згоріла стодола Івана Кравчишина зі сіном. Причина пожежі невідома. — Хвилі Сяну забрали в Перемишлі кілька кабін, що їх удалося затримати щойно біля мосту. В одній із кабін спав її власник. — На терені копальні „Малопольска" в Березівці, пов. Березів невідомі люди ушкодили приладдя до верчення вартости коло 1.000 зол. Поліція шукає за винуватцями.

— **Нечуваний скандал з молодю.** Польська преса пише, що громадянство Кремянця обурене до краю з ось такої причини: В ліцею відбувся курс у справі підготови шпитальних доглядачок. У звязку з цим курсом кільканацять учениць у віці від 15 до 16 років пішло з учительками до шпиталю, де саме тоді лікар зганяв плід. Тоді то дві учениці зімліли, кілька втікло. Польська преса домагається вияснення в цій справі від шкільної влади.

— **До чого довело інтервю співака Кепури?** Польська преса помістила розмову з Кепурою на тему опери, який м. ін. заявив, що „якби не був співаком, пас би нині свині або був би адвокатом". Наслідок цього „інтервю" був такий, що адв. Гофмокль-Островський вніс до варшавського окружного суду акт обвинувачення проти Кепури за зневагу адвокатського стану. Після того Кепура вияснив у пресі, що журналіст не зрозумів його слів про адвокатів. У звязку з цим вияснениям „Слово Народове" з 16. ц. м. пише, що нема причини невірити журналістові з „Вечора Варшавск-ого" будьто би він перекрутив слова Кепури. Одночасно радить цьому співакові, щоб „не хляпав словами на право і на ліво", бо „не зробить карієри ні як політик ні як промовець. Голос має на те, щоби співав, а зрештою повинен мовчати". Ледви чи цієї розумної ради послухає п. Кепура.

— **Новий лет довкола світу.** Минулої ночі вилетів з летовища Темпельгоф у Берліні німецький летун Ганс Бертрам на літаку „Дойче Люфтганза" до Багдаду, щоб облетіти довкола світу на літаках, що літають на комунікаційних летунських лініях. Бертрам задумує перелетіти за 19 днів 21 год. і 35 хвилин трасу довжини 39.350 км. З Багдаду Бертрам полетить через Карачі—Калькуту до Бангкоку, звідтіля до Гонгконгу. Опісля відлетить до Гонолюлю—Сан Франціско і Ню-Йорку, а звідтіля до Лісабони. Бертрам сподіється вернутись до Берліну 3. серпня ц. р. в 10-ій год. вечором.

— **Будова доріг до найвищих верхів Альп.** На днях скінчено пляни будови сімох доріг до ледників альпейського ланцюга, яких загальна довжина доходить 100 км. Нові дороги влекшать туристам доступ до найвищих верхів Альп. Дороги широкі на 4 м. і матимуть численні місця до проминання самоходів. Роботи при будові цих доріг триватимуть два роки. Реалізація цього пляну уможливить доступ до 200 верхів Альп, високих понад 3.000 м. Крім того проєктують будову великої альпейської поперечної дороги, що получить м. Блюденц у Передарулянії з Лієнц у Сх. Тиролі.

— **Бомби на пачкарів телят.** Бельгійська митна сторожа дістала ручні ґранати, виповнені до половини вибуховим ладунком, щоби спинити пачкування худоби з Голяндії до Бельгії. Кілька днів бельгійська митна сторожа покористувалася вперше цими гранатами, щоби спинити шофера пачкаря, який віз вантажним самоходом телята. Одначе шоферові вдалося втекти, бо митна сторожа не вміє ще якслід обходитися з новою зброєю.

— **Страшні летунські катастрофи.** Минулого четверга в год. 7.35 рано вилетів з м. Каліярі на Сардинії пасажирський гидропляи, що втримує комунікацію між Сардинією і Римом. Згідно з розкладом гидропляи повинен був прилетіти до Риму в год. 10.35 передполуднем. Останню вістку з гидропляну переловили радіостації в год. 9.30 того змісту, що все добре. Одначе тому, що гидропляи не прилетів в означеному часі на летовище в Римі, італійський уряд вислав кільк[а] літаків і воєнних кораблів на розшуки. Щойно перед вечором знайдено на Терентськім морі частину гидропляну і шість трупів. Згодом виловили з моря ще шість тіл. Ствержено, що під час катастрофи згинуло 16 подорожніх і 4-ох членів залоги. В катастрофі згинуло дві сестри і сестрінка італійського віцеміністра летунства Валле. До катастрофи дійшло тому, що гидроплян мусів осісти на воду тоді, як з приводу низьких хмар зовсім нічого не було видно. Транспортовий літак, що летів до Бразилії, упав недалеко Ітузаінґо на шпиталь для божевільних, що почав горіти. В пожежі згинуло страшною смертю 50-ох божевільних.

— **Продаж самоцвітів родини Габсбургів.** Архикн. Отто Габсбурґ рішив продати славний 133-каратовий діямант з корони Габсбургів зв. „фльорентійчиком". Діямант оцінюють на 100 тисяч фунтів штерлінґів.

— **Ріжні вісти.** Уряд Злучених Держав рішив вислати до Гонґ-конґу при участи американського Червоного Хреста 1.000 літрів протитифозної щіплянки. — Населення Японії зросло в 1937 р. на 972.835 осіб, а в порівнанні з 1936 р. приріст перевищає 101.144 особи. — Большевицькі летуни Ковінакі і Врянлянський, які в одну добу перелетіли з Москви до Владивостоку, вилеті з Хабаровська назад до Москви. — Вчора вечором помер у Чітта дель Ватікано кард. Серафіно.

Відозви й комунікати.

КОМУНІКАТ К. В. О. М. М

К. В. О. М. М. подає:

Після усунення перепон зі сторони адміністраційної влади, що змусили нас відкликати наші оселі на Соколі й Остодорі в першій черзі, повідомляємо, що табори другої черги на Соколі й Остодорі відбудуться.

Всетаки з орґанізаційних причин пересуваємо речинці другої черги наших таборів та частинно зміняємо місцевости, в яких табори відбудуться.

Отже в другій черзі орґанізуємо осьтакі табори-оселі:

1. **На Остодорі** для хлопців у віці 7—14 літ від 29. липня до 24. серпня ц. р. Оплата 45 зол.

2. **У Славську** для дівчат у віці 9—13 літ від 29. липня до 22. серпня ц. р. Оплата 45 зол.

3. **На Соколі** для дівчат у віці 14—18 літ від 29. липня до 20. серпня ц. р. Оплата 40 зол.

4. **На Гуцульщині** (к. Брустур) для хлопців у віці 16—18 літ, під шатрами, від 27. липня до 16. серпня. — Оплата 35 зол.

Заповіджений табор у Старяві для хлопців 7—9 літ не відбудеться. Всі ті, що зголосились на цей табор, можуть переїхати на табор на Остодорі (як т. 1).

Заповіджений табор на Остодорі для дівчат 10—13 літ відбудеться в Славську (як т. 2). Зголошення на дівочий остодірський табор переписали на Славсько.

Зголошення на табор на Остодорі для хлопців 10—13 літ, що зі знаних причин не міг відбутися в першій черзі, остають важними на оселю на Остодорі в другій зміні (як т. 1).

Просимо всіх, що зацікавлені повищими змінами, повідомити нас якнайскорше, чи вони погоджуються і на даний табор поїдуть. Зокрема просимо всіх тих, що резиґнують із табору, щоби заявили свою резиґнацію, а тих, що не прислали виповнених квестіонарів, щоб їх доручили.

Додаткові зголошення на вище подані табори приймаємо до дня 24. ц. м щоденно від год. 17. до 18. Письменні зголошення слати на адресу: Комісія Виховних Осель і Мандрівок Молоді, Львів, Потоцького 11 а. Оплати на адресу: Земельний Банк Гіпотечний, ПКО 500.[illegible] Лиш задатковані зголошення будуть узглядн[ені].

Речинці збірки і відізду учасників осель

1. На Остодір, Сокіл і Славсько дня 29. липня (пятниця): збірка у Львові в год 6. рано у вестібюлі год. двірця, відізд в год. 7.15; збірка в Брошневі (Ост. і Сок.) в год 11.15 на залізн. двірці, відізд в год. 12-ій; збірка в Славську в год. 11. на залізн. двірці

Оплата за переїзд зі Львова зол. 3.50 за попереднім зголошенням і вплатою належности (найдальше до 26. ц. м. год. 18-та).

2. На Гуцульщину дня 27. липня (середа): збірка у Львові в год. 6.20 у вестібюлі год. двірця, відізд год. 7.20; збірка в Коломиї в год. 12 на залізн. двірці.

Оплата за переїзд зі Львова залізницею і автобусом (агл. фірами) зол. 7.50 за попереднім зголошенням і вплатою до дня 25. ц. м. год. [illegible]

Спорт.

Неділя 17. липня, год. 10, площа Сокола-Батька — це місце і час боксерської стрічі **Україна — Світезь**. Склад дружини України: Копая, Тишьо, Кіт, Рудницький, Кулик, Ощудляк, Лепсовик, Білий і Поміряко.

В неділю 17. ц. м. коло год. 13.30 ждатимемо наших велосипедистів **на городецькій рогачці**. Мета бігу перенесена трохи далі з уваги на розкопи вулиці біля пекарні Меркурія.

ДВА ЗМАГУНИ УКРАЇНИ В РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ОКРУГИ.

Спортовий капітан львівської футбольної округи визначив на мечі львівської округи зі шлеською двох змагунів України, а саме Свйоцева і Богурата. Оба вони враз із Шевчиком (Юнаком) творитимуть середущу трійку нападу львівської репрезентації. Меч Львів—Шлеськ відбудеться у Львові в неділю 17. липня на грищі Погоні. Початок в год. 5. попол. Попередить змагання Газн (Східниця) — Чорні.

КАЛЕНДАРЕЦЬ НА НЕДІЛЮ 17. VII.:

ПЕРЕМИШЛЬ: **Сян — ТШЛ.** Змагання за вхід до Окр. Ліґи. Площа Польонії, год. 17.15.

ГОРОДОК: **Зоря — Гапоель.** Змагання за мистецтво Ц-кляси.

ЛЬВІВ: **Степ — Ґраніт.** Тов. змагання. Грище 40. п. п. (Клепарів). Год. 9. рано.

КАЛЕНДАРЕЦЬ НА 18. VII.:

СХІДНИЦЯ: **Поділля — Лехія.** Змагання за мистецтво юніорів львівської округи.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

NASZA PRZYSZŁOŚC. Nr. 61—62. Maj—czerwiec 1938. Warszawa.

PION. Tygodnik literacko-społeczny. Rok VI. Nr. 27. Z 10-go lipca 1938. Warszawa.

PRZEGLĄD POLSKO-WĘGIERSKI. Organ Towarzystwa Polsko-Węgierskiego im. Stefana Batorego. Rok III. Nr. 2. Czerwiec 1938. Warszawa.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 17. VII. год. 4. поп. „Люди в шолу“.

Неділя 17. VII. год. 8. веч. „Мусиш бути моєю“.

Понеділок, 18. VII. год. 8. веч. „Жовнір королеви Мадагаскару“.

Вівторок, 19. VII. год. 8. веч. „Мусиш бути моєю“.

Середа, 20. VII. год. 8. веч. „Іван“.

Театр Рімнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ВОРОХТА:

17. VII. Невольник.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЖАБЄ:

17. VII. Безталанна.
19. VII. Невольник.
[illegible] VII. Воскресення.
21. VII. Дай серцю волю.
23. VII. Пан Твардовський.
24. VII. Гетьман Полуботок.

МИКОЛИЧИН:

25. VII. Мати наймичка.
26. VII. Чесна Сузанна.
[illegible] VII. Ішов Бетуляр.
28. VII. Мазепа.
29. VII. Безталанна.
30. VII. Гетьман Полуботок.

ВОРОХТА:

1. VIII. Мати наймичка.
2. VIII. Чесна Сузанна.

КІНА.

АДРІЯ: „Смерть чигає в джунглях“; „Забута симфонія“.
АПОЛЬО: „Тінь Шангаю“.
АТЛЯНТИК: „Готель Голівуд“.
БАЛТИК: „Для жінки“; „Магічний час“.
ВАНДА: „Проміння заглади“ і „Пірати з Монте Карльо“.
ҐРАЖИНА: „Діти вулиці“; „Герой прерії“.
ЕВРОПА: „Лікар гарних жінок“.
КАСИНО: „Секретарка й мужа“; „Симфонія молодости“.
КОПЕРНИК: „Циганська княжна“.
МАРУСЕНЬКА: Нечинне з причини реконструкції.
МЕТРО: „Візьми моє серце“. „Я невинна“.
МІРАЖ: „Ромео і Юлія“.
МУЗА: „Подвійне весілля“; „Сенсаційний світ“.
ПАЛЯС: „Проклятий скарб“.
ПАН: нечинне.
РАЙ: „Ти що світиш в Острій Брамі“ і додаток.
РІАЛЬТО: „Львове з товариства“.
РОКСІ: Фільм і додаток.
СВІТ: „Провокатор“ і „Ординат Міхоровський“.
СТИЛЕВЕ: „Під чужим прізвищем“ і ревія.
ТОН: „Нансі Стіль пропала“, „Переможна боротьба“.
УТІХА: „Лицарі степу“ і ревія.
ХИМЕРА: „Незнайомий любко“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Суматра“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід“ (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Голляндія“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 17. липня 1938.

7.15 Пісня „Аве Марія“, 7.30 Ран. концерт, 8.00 Ран. ден., 8.15 Хлібор. газет., 8.35 Львів здоровить, 8.40 Хліборобська евр., 8.50 Хлібор. гутір., 9.05 Вояцькі пісні, 9.15 Регіон. авдиція з Замостя, 10.30 Резерва, 11.45 Гутірка зміст. фільму, 11.57 Сигн. часу, 12.03 Муз. ранок львівськ. орх., 12.50 Гутірка про мотоц., 12.55 Літер. нарис „Книжки мого дитинства“, 13.10 Трансмісія з Замостя, 13.25 Трансмісія з Катовиць: обід. муз., 15.00 Авдиц. для села, 16.30 Комедія Фредра „Перша ліпша“, 17.00 Віольонч. речіт., 17.30 Звук. тижн., 18.00 „Два серця в ритмі вальса“ — оп. Штольца, 18.55 Бюро студій, 20.00 Завтр. програма, 20.05 „Львівська сторожа“, 20.35 Місцеві спорт. вістки, 20.40 Політ. перегляд, 20.50 Вечірній денник, 21.00 „Та йой“ — „Не годиться“ — вес. авдиц., 21.40 Спортові вістки, 21.41 Спорт. вістки з Варшави, 22.00 Трансмісія з Замостя, 22.15 Розр. конц., 23.00 Ост. вістки вечір. ден. і метеор. комунікат.

Понеділок, 18. липня 1938.

6.45 Рух., 7.00 Ран. ден., 7.15 Ран. муз., 8.00 Погід. ран. авдиц., 11.57 Сигн. часу, 12.03 Полудн. авдиц., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Вязанка для всіх — орх., 15.00 Біржа, 15.05 Господ. і сусп. вістки, 15.10 Завтр. програма, 15.15 „Мої вакації“ — пов. для дітей, 15.30 Тайни Львова — пов. з 1848. р., 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. конц. воєн. марин. з Ґдині, 16.45 „Через арабську пустиню“ — фейл., 17.00 Вістки з міста й пров., 17.10 „Львів. пера“ — вірші, 17.25 Музика з пл., 17.55 Місцеві спорт. вістки, 18.00 Спорт. гутірка, 18.10 Конц. солістів, 19.00 Військова авдиція, 19.20 Акт. гутірка, 19.30 Розр. конц. з Познаня; у перерві „Новий вальс“ — анекд., 20.45 Вечір. ден., 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Технічна скринька, 21.00 Розр. конц., 21.45 Спорт. вістки, 22.00 Симф. конц. з Будапешту, 22.55 Резерва, 23.00 Останні вістки веч. ден. і метеор. комунікат.

Вівторок, 19. липня 1938.

6.45 Рух., 7.00 Ран. ден., 7.15 Ран. муз.-орх., 8.00 Ранок при мікрофоні, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авдиція, 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Конц. бажань, 15.00 Біржа, 15.05 Господ. і сусп. вістки, 15.10 Завтр. програма, 15.15 „Лесвітки“ діт. відпочинкова кольонія, 15.35 Перегл. фінанс.-господ. актуалій, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Твори й пісні Ґріга, 16.45 Мотоциклем по Польщі, опов., 17.00 Вістки з міста й провінції, 17.10 „Серед жінок“, 17.55 Гальо, увага! 18.00 Гутірка з Вильна, 18.10 Симфон. концерт, 19.10 Речитац. з Варшави, 19.25 Акт. гутірка, 19.35 Розр. конц., у перерві нар. монольог і скеч, 20.45 Вечір. ден., 20.55 Акт. гутірка, **21.00 Завмираюча романт. села — гутірка в українській мові ред. А. Курдидика**, 21.10 Легка словно-муз. авдиц., 21.50 Спортові вістки, 22.00 Місцеві спорт. вістки, 22.05 „В ритмі танку“, 23.00 Ост. вістки вечір. ден. і метеор. комунікат.

Середа, 20. липня 1938.

6.45 Рух., 7.00 Ран. ден., 7.15 Ран. концерт військ. орх., 8.00 Перше снід. при орх., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авдиц., 14.00 Муз. з пл., 14.10 Легка муз. з пл., **14.35 Українська музика з плит**, 15.00 Біржа, 15.05 Господ. і сусп. вістки, 15.10 Завтр. програма, 15.15 Трохи пісні, трохи слова, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. орх., 16.45 Відчит, 17.00 Вістки з міста й провінції, 17.10 Картки з подорожі, **17.55 Гальо, увага!** 18.00 Фейл. з Познаня, 18.10 Співочий речіт., 18.45 Китайська казка, 19.00 Розр. конц., 19.50 Акт. гутірка, 20.45 Вечір. ден., 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Авдиц. для села, 21.10 Шопен а Польща, 21.50 Спорт. вістки, 22.00 Місцеві спорт. вістки, 22.05 Радіокабарет — слов.-муз. авдиц., 23.00 Ост. вістки вечір. ден. і метеор. комунікат.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 17. липня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Військ. орх. і форт. дует, 15.30, 20.10, 21.00 Любі мельодії, 18.00 Розр. муз., 19.20 Уверт. і танки з пл., 22.30, 23.00, 24.00 Легка й танкова муз.; БІЛГОРОД 18.50, 19.00 Нар. пісні, 20.00, 21.00 Дута орх., 22.20 Розр. муз.; БУДАПЕШТ 12.30 Орх., 15.45 Розгт. хор, 17.00 Циган. муз., 18.30, 19.00 Джез. муз., Військ. орх., 23.00 Танк. муз.; ВІДЕНЬ 19.50, 20.00 Скрипк. речіт., 21.35, 22.00 12.00 Симф. орх., 15.20 Конц. кварт., 18.25 Солісти, 20.00 Мельодії; ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 14.30 Розр. муз., 18.00, 19.00 Гарні мельодії, 20.10, 21.00 „Лешин любови“, вес. муз., 22.30 Легка й танк. муз.; КОШИЦІ 18.00 Радіофільма для Закарп.; МІЛЯНО 16.40 Хор, 17.15, 18.00 Симф. конц., 20.35 Розр. муз., 22.15, 23.15 Танк. муз.; МІНХЕН 14.00 Розр. муз., 18.00 Вес. муз., 19.20 Нар. муз., 20.10, 21.00 З італ. опер; ПРАГА 15.30 Популяр. конц., 17.30 Легка муз., 18.00 Розр. муз., 18.30 Кляс. оперет. мельод.; РАДІО ПАРІ 18.00, 19.30 Орх., 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Франц.-англ. конц., 23.00, 24.00 Танк. муз.; РИМ 16.40, 18.00 Вокальний концерт, 20.35 Розр. муз., 21.00, 22.00, 23.00 Лінда ді Шамоні — опера Доніцетія.

Понеділок, 18. липня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 15.20 Розр. муз., 16.30 Румун. й семигород. пісні й танки, 17.00 Форт. речіт., 18.00 Розр. конц., 19.00 Вес. муз.; БІЛГОРОД 18.05 Концерт, 20.00 Хор консерв. з Праги, 20.40 Форт. речіт., 21.00 Опер. муз.; БУДАПЕШТ 12.05 Солісти, 13.30 Симфон. орх., 17.30, 18.00 Джез. муз., 18.30, 19.00, 23.40 Циган. муз., 19.40, 20.00, Легка муз., 22.00 Опер. орх.; ВІДЕНЬ 16.00, 17.00, 17.10 Розр. муз., 18.15 Югослав. муз., 18.45, 19.00 Муз. слуховище, 20.10 „З нім. опер“ симф. орх., ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Нар. мельод., 18.00 Вес. муз., 18.45 Сольо, 22.30 Форт. тріо, 23.00 Ніч. муз.; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Танк. муз., 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.10, 22.00 Оперет. Варнея, 23.15 Танк. муз.; МІНХЕН 16.00 Розр. конц., 18.20 Вокальн. квартет, 19.15 Розр. муз., 20.10 Танк. муз., 21.10 Твори Баха; ПРАГА 14.10 Конц. з пл., 17.40 Романси Ферстера, 18.20 Орх., 21.00 Радіоорх.; РАДІО ПАРІ 18.00, 20.15 Пісні, 19.00, 20.30, 21.00, 22.00 Конц. орх.; РИМ 17.15 Конц. кварт., 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00 Розр. мельод., 21.30, 22.00 Симфон. конц., 23.00 Танк. музика.

Вівторок, 19. липня 1938.

БЕРЛІН 15.20 Розр. мельод., 18.00, 19.00 Розр. муз., 20.00, 21.00 „Дон Цезар“ — оперет. Деллінґера; БІЛГОРОД 18.35, 19.00 Радіоорх., 20.00, 21.00 Симф. конц., БУДАПЕШТ 17.25, 18.00, 18.55 Марші й вальси, 19.00, 20.00 Вечір мадяр. муз., 20.30, 21.00 Форт. речіт., 21.35, 22.00 Військова орх., 23.10 Джез. муз.; ВІДЕНЬ 19.00 Італ. нар. пісні, 20.10 Фільм. мельод., 24.00 Нічний концерт; ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Танк. мельод., 16.00 Розр. муз., 18.00 Клявесин. речіт., 19.00 Вес. муз., 20.10, 21.15 Вечір. муз., 22.30 Соната Базсеова; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Форт. речіт., 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00, 23.00 „Лінда ді Шамоні“ — оп. Доніцетія; МІНХЕН 18.20 Солісти, 19.00 Пісні й муз., 20.10, 21.00 „Подорож до Парижа“ — муз. комед., ПРАГА 17.40 Нар. пісні, 18.20 Орх.; РАДІО ПАРІ 19.00 Франц. сонати; РИМ 17.15 Тріо, 19.30, 20.30, 21.35, 22.00 Розр. муз., 23.15 Танк. музика.

Середа, 20. липня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. муз., 17.00 Кварт. Шумана, 19.00 Розр. муз., 20.10, 21.00 Муз. вечір; БІЛГОРОД 18.05 Радіоорх., 20.00 Пісні, 21.30 Плити; БУДАПЕШТ 12.05 Вокальний концерт, 17.20, 18.00, 23.10 Циган. муз., 19.00 Спів. речіт., 21.45, 22.00 Радіоорх.; ВІДЕНЬ 15.50 Твори Штравса, 16.00, 17.10 Опер. орх., 21.00 Симф. конц., 22.20, 23.00 Розр. концерт; ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Розр. конц., 18.20 Пісні, 19.15 Дрібна муз., 20.10 Розр. муз., 22.30 Соната Моцарта; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.10, 22.00 Віольонч. речіт., 19.30 Популяр. муз., 20.30, 21.00 Розр. муз., 23.15 Танк. муз.; МІНХЕН 15.00 Нар. пісні, 16.00 Розр. конц., 18.20 Солісти, 19.15, 20.00 Орх. і солісти, 22.30, 23.00 Розр. муз., Нічний конц.; ПРАГА 12.45 Орх., 18.20 Конц. орх., 20.05 Легка музика, 20.55, 21.00 Конц. фільг. орх.; РАДІО ПАРІ 18.30 Муз. гутір., 19.00 Віольонч. речіт., 21.30, 22.00 Камер. муз., 23.15, 24.05 Танк. муз.; РИМ 17.15 Вокальни конц., 19.30 Популяр. муз., 20.30, 21.00 Розр. муз., 22.15 Пісні, 22.45, 23.15 Танк. муз.

БІРЖА.

Львів, 16. липня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·17, 89·70, Доляри американські 5.30·00, 5.27·00 Доляри канад. 5.27·00—5.24·50. Фльорени гол. 293·04—291·30, Франки фр. 14·82—14·52, Франки швайцарські 121·80—121·00 Фунти англ. 26·27—26·11, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 16·00—12·00 Кор. дан. 117·30—116·45 Кор. норв. 132·23—131·25, Корони шв. 135·59—134·60. Ліри італ. 22·90—22·00, Марки фінлян. 11·60—11·30, Марки нім. 80·00 — 74·00, Пенґе [illegible] 26·20—25·95, Марки нім. срібні 104·00 — 98·00

Акції.

Банк Польський 127·00 Цукор. 33·75 Вугіль 31·25, Ліпнпоп 80·50. Моджів 12·75, Островець 58·50, Стараховичі 37·50 Габербуш 46·50.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 67·25, 67·00, 3 інв. 1 ем. 83·25, серія 92·25 3 поз. інв. 2 ем. ненот. серія ненот. 5. конверс. 70·75 прем. дол. 41·75 4 консол. 67·00
Тенденція неодностайна

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 16. липня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·85 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак.	2·94 зол.
молоко	16—17 сот.
яйця (копа)	1·75 зол.

Тенденція на масло звижкова на молоко та яйця сильна.

Оповістки.

КОНКУРС.

Канцелярія Т-ва „Просвіта“ у Львові пошукує для Рогатинщини спортового організатора (дириґента). Посаду можна обняти з днем 15. серпня 1938. Платня після умови. Зголошення слати до Т-ва „Просвіта“, Львів, Ринок ч. 10/І. 1530

ПАНСІОНИ

МОРШИН-ЖИВЕЦЬ. Український пансіон „СТЕФАНІЯ“ (центр.) поручає соняшні гарні кімнати. Кухня дієтична. Ціни низькі. 1515 1—10

ЛІТНЯ
ВИПРОДАЖ
Знижка до 20%

Bata

ЯМНА — комфортовий пансіон „СВІТЕЗЯНКА". Пляжа, купіль, всякі вигоди. Ціни поміркованї. Українська управа. 1362 11-0

ГРЕБЕНІВ — пансіон Яблонських у власній управі. 1468 5-6

ПІДПРИЄМСТВА

3.000—4.000 зол. приймемо до добре розвиненого підприємства на догідних умовах. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Розвиток". 1478 2-2

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

КОНКУРЕНЦІЙНИЯ Великовий Дім кіє, мануфактури і галянтерії, шукає агентів християн до продажі по селах. Łódź, skrytka 338.

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

УПРАВИ домом у самітних шукає жінка середніх літ. Зголошення: „Діло" під „Совісна". 1522 1—2

РІЖНІ

ЖАРІВКИ до 25 ватів 70 сот., ГОЛОСНИК детекторовий 3.50, ЛЯМПА двопозумінна 6.—, ліхтарки, батерії „Даймон" — найдешевше ЦЕНТРАЛЯ ЖАРІВОК, Львів, Ринок 21. 1829 4-10

ГОДИННИКИ і біжутерію найпрецизніше направить українська фірма П. Карпишин у Львові вул. Домініканська ч. 7, 1930 63-0

ВІЧНІ ПЕРА направляє найкраще „ПРЕЦИЗІЯ", тепер Шайнохи 1. 1188 0-0

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черезні, паркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 70-100

ТРИВКА ондуляція з 6-місячною гарантією. Сальон чесання пань, Сикстуська 8, вхід через браму. 1504 2—5

С-ГАЗ вигублює блощиці із заплодами. Інформації: САНОС, Львів, Таневської 3, телефон 212-62. 1297 8-10

ТІЛЬКИ тоді добре направлений годинник, коли додамо оригінальні частини марки годинника. Всякі оригінальні частини до всіх марок має тільки ГУТЕРМАН, Сикстуська чотирнацять. 1105 10-0

! ЗОЛОТИЙ — переробляю капелюхи жіночі, мужеські, найновіші моделі. Коперника 26, подвірє. 1524 1-1

ПЕРЕЛИЦЬОВУЮ, направляю, переробляю, шию гардеробу жіночу, мужеську. Коперника 26, подвіря. 1525 1-1

ЛЕДІВНІ герметичні, новітні кухні — найдешевше „МЕБЛЯК" Мільвів — Львів, Сикстуська 30. 1525 1—1

НАЙДЕШВШЕ дістанете синку, фарби, пензлі і новости в українській фірмі „РУСАЛКА", Львів, Більчевського 4, тел. 246-34. 1497 3-4

Ширіть наш часопис !

УКРАЇНСЬКИЯ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЯ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

приймає безперервно впис студентів та курсантів на:

1. ВИСОКОШКІЛЬНИЯ ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНИЯ ВІДДІЛ. 4 роки. Дає всебічну фахову освіту, необхідну для праці в кооперативних і громадських установах та приватних підприємствах.
2. ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК. 3 роки. Підготовляє до громадської, політичної та журналістичної діяльности.
3. ВИСОКІ КУРСИ ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ. 1 рік. Докладно навчають про форми і методи переведення громадсько-агрономічної праці серед українського населення.
4. ТЕХНІКУМ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ. 2 роки. Дає фахові знання в ріжних галузей промисловости, що працює на с.-г. сировині.
5. ВИЩІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Півтора року. Систематично ознайомлюють про минуле і сучасне України та українського народу, його культурні скарби і підстави матеріяльного добробуту.
6. КУРСИ БУХГАЛЬТЕРІЇ. 1 рік. Підготовляють книговодів для праці в установах і підприємствах.
7. КУРСИ МОВ: англійської, німецької та французької. Уможливлюють опанувати світові мови для користування чужоземною літературою і пресою.
8. КОРОТКОТЕРМІНОВІ КУРСИ: а) Пасічництво, б) Американське промислове пасічництво, в) Садівництво, г) Городництво, ґ) Консервація та перероблення садовини й городини, д) Оброблення шкіри, е) Миловарство, є) Радіотехніка, ж) Фотографія, з) Теорія музики.

Жадайте проспекти з програмами, правилами вступу і таксами оплат. Висилаються безплатно. На ширшу відповідь присилайте поштову міжнародню марку. Можна замовляти також лише самі підручники. Цінники висилаються безплатно. Прохання надсилати на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Instytut. Podebrady, Zámek, Tchechoslovaquie.

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн., венер. недуг і косметики

Др. ФІШЕР

б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Кавярні) тел. 251-68. 2143

ЛІКАР недуг шкірних, венеричних та лік. косметики

Роман Лисяк

Довголітній заступник д-ра Е. Дурделла та лікар шкірно-венер. клініки ординує 1434 при вул. СИКСТУСЬКІЙ 56. 1-10

До П. Т. фірми

М. Фрайліха

Заведення спеціяльних бандажів у Львові.

Повідомляю ласкаво В. П., що я переконався, що опаски Вашої системи дуже добрі та усувають пропуклину в дуже короткому часі.

З поважанням
Д-р Кароль Бахман
лікар В. П. у Бережанах

ОГОЛОШЕННЯ.

Купуйте тільки знаної доброти
ҐОЛЮБСЬКІ ДЕЛІКАТЕСОВІ СИРКИ
ЕМЕНТАЛЬСЬКІ лагідні в смаку,
ТИЛЬЖИЦЬКІ пікантні в смаку,
КМИНКОВІ служать доброму травленню
САРДЕЛЕВІ побуджують апетит
з назвою „РОТР", бо це товар поживний і дешевий. Вистерігайтесь фальсифікатів. Домагайтеся всюди, замовляйте у фірмі „ROTR", Golub, Pomorze.

„ВОДОТЯГИ".

Бюро технічне і підприємство для інсталяцій водотягових, санітарної техніки та огрівання.

Львів, вул. Пелчинська 22, тел. 23-166. Станиславів, 3-го Мая 12.

На виїзд

ВАЛІЗКИ з дикти опатентовані ч. 6483 власний виріб ціни конкуренційні!

М. ГАЛЬПЕРН

пл. Ґолуховських ч. 1.
(Дім Скарбка — проти театру)

МЕБЛІ їдальні, спальні, кабінети, сальони, клюби, тапчани, матраци і декорації поручає Віденська виробня столярсько-тапіцерська

ІВАН ОРТНЕР

Львів, Сикстуська 41. Тел. 292-79.
498 40-50

Смачні сніданя, обіди і вечері, добрі напитки та перекуски тільки

В РЕСТОРАНІ

М. Кузишина

Перемишль, пл. На Брамі.

Робітня ювілерсько-золотнича

Йосифа ГАХУЛЯ

Львів, ул. Хорущини 14.
виконує всякі роботи в біжутерії, нові, перерібки, направи скоро і солідно, теж віднаки товариства, клюбів, жетони, пляпети, прапорці, і ін.

Найдешевші меблі

в українській кооперативі **АРХО**

Львів, Корняктів 1. Тел.: 272-04

Кафлярська кооператива
„КЕРАМІКА"
ЛЬВІВ, ул. Шептицьких 16а
Телефон 296-19.
Виконує всякі кафлярські роботи солідно й на час.

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. вивіз. перевозове

Львів, Ринок 43, тел. 272-48

виконує всякі перевози до всіх і зі всіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставки. 806

КІР

Львів, Усійського 6
Тел. 280-88.
Станиславів, 3-го Мая 4. II. тел. 258
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ

ПІТ

НІГ, РУК, ПАХВИН і т. п. зникне при вживанні спеціяльного певного і нешкідливого патент. пудру „CSAVE" **50 сот.** Пробний пакет. Перфумерії

С. ФЕДЕРА

ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 7.
Філія КОПЕРНИКА 15 а.
ФІЛІЯ: ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. [illegible]
Остання сторінка 1/2	зол. [illegible]
Остання сторінка 1/4	зол. [illegible]
Остання сторінка 1/8	зол. [illegible]

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.